

Αξιώτη Μέλπω

Το βιβλίο στην Ελλάδα
Αρχείο Ελλήνων Λογοτεχνών

Πηγή: <http://book.culture.gr>

Βιογραφία-Βιβλιογραφία-Εργογραφία

Τόπος Γέννησης

Αθήνα

Ημερομηνία Γέννησης

1905

Ημερομηνία Θανάτου

1973

Λογοτεχνικές Κατηγορίες

Πεζογραφία

Ποίηση

Δοκίμιο

Μετάφραση

- Βιογραφικό Σημείωμα

ΜΕΛΠΩ ΑΞΙΩΤΗ (1905-1973) Η Μέλπω Αξιώτη γεννήθηκε στην Αθήνα, κόρη του Μυκονιάτη μουσικοσυνθέτη και τεχνοκритικού Γεωργίου Αξιώτη (που χρημάτισε και Πρόεδρος της Κοινότητας Μυκόνου για έξι μήνες το 1915) και της αριστοκράτισσας Καλλιόπης Βάβαρη. Οι γονείς της χώρισαν το 1908 και η Μέλπω μεγάλωσε στη Μύκονο με τον πατέρα της, ο οποίος τον επόμενο χρόνο παντρεύτηκε την Μαρουλίνα Γρυπάρη, κόρη του πολιτικού Ιωάννη Γρυπάρη, με την οποία απέκτησε δυο παιδιά, τον Πανάγο και τη Φρόσω. Το 1910 η μητέρα της παντρεύτηκε το Δημήτριο Ποσειδώνα. Στη Μύκονο η Μέλπω μεγάλωσε χωρίς μητέρα στο αυστηρό περιβάλλον της οικογένειας Αξιώτη και τέλειωσε το Σχολαρχείο. Από το 1918 ως το 1922 μπήκε εσωτερική στη Σχολή Ουρσουλίνων της Τήνου. Το 1922 κατέβηκε στην Αθήνα και έζησε μαζί με τη μητέρα της και την ετεροθαλή αδερφή της Χαρούλα. Δύο χρόνια αργότερα πέθανε ο πατέρας της, κατά τη διάρκεια επίσκεψής του στην Αθήνα. Το 1925 παντρεύτηκε το θεολόγο και δάσκαλό της Βασίλη Μάρκαρη με τον οποίο έφυγε για τη Μύκονο. Ο γάμος τους κράτησε τέσσερα χρόνια. Μετά το διαζύγιο επέστρεψε στην Αθήνα όπου προσπάθησε να ζήσει ξανά με τη μητέρα της. Οι δυσκολίες στη σχέση τους ωστόσο την οδήγησαν σε συνεχείς μετακομίσεις. Το 1934 άνοιξε οίκο ραπτικής από κοινού με τη Βέτα Τσιτιμάτη. Η επιχείρηση λειτούργησε για ένα χρόνο, ενώ παράλληλα και ως το 1936 η Αξιώτη παρακολούθησε μαθήματα σχεδίου στη Σιβιτανίδειο Σχολή. Το 1936 προσχώρησε στο Κ.Κ.Ε., εγκαινιάζοντας τη δια βίου πολιτική της προσχώρηση στην Αριστερά. Ένα χρόνο αργότερα γνωρίστηκε με το δικηγόρο Νίκο Αλεξίου με τον οποίο συνδέθηκε ερωτικά. Το 1933 πρωτοεμφανίστηκε στη λογοτεχνία με τη δημοσίευση του διηγήματος Απ' τα χτες ως τα σήμερα στο περιοδικό Μυκονιάτικα Χρονικά του Γιαννούλη Μπόνη. Ακολούθησαν κι άλλες δημοσιεύσεις στο ίδιο περιοδικό και το 1938 κυκλοφόρησε το πρώτο της μυθιστόρημα, που είχε τίτλο Δύσκολες Νύχτες και τιμήθηκε ένα χρόνο αργότερα με το πρώτο βραβείο του Γυναικείου Συλλόγου Γραμμάτων και Τεχνών. Κατά την προπολεμική περίοδο ήρθε σε επαφή με τους αθηναϊκούς λογοτεχνικούς κύκλους και γνωρίστηκε με το Νίκο Εγγονόπουλο, το Γιώργο Θεοδοκά, το Νίκο Καββαδία, τον Κλέωνα Παράσχο, το Γιώργο Σεφέρη, ενώ κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής εντάχτηκε στην Εθνική Αλληλεγγύη του ΕΑΜ και συνεργάστηκε στον παράνομο Τύπο, μαζί με τις Διδώ Σωτηρίου, Έλλη Αλεξίου, Έλλη Παππά, Τίτικα Δαμασκηνού και άλλες ελληνίδες της αντίστασης. Μετά την απελευθέρωση συνέχισε τη συγγραφική και πολιτική της δραστηριότητα, ενώ παράλληλα συνεργάστηκε με το περιοδικό Χαραυγή (1946). Οι επικείμενες συνέπειες της αριστερής της δράσης την ανάγκασαν να καταφύγει το 1947 στη Γαλλία, από όπου συνέχισε να αγωνίζεται μέσω άρθρων σε περιοδικά και συμμετοχών της σε συνέδρια, λόγους και άλλες εκδηλώσεις του εκεί αριστερού

κινήματος. Στη Γαλλία γνωρίστηκε με κορυφαίες μορφές της αριστερής διανόησης (Louis Aragon, Elsa Trionet, Paul Elyard, Andre και Alice Bonnard, Pablo Neruda κ.α.). Από το Παρίσι ξεκίνησε και η πορεία προς την πανευρωπαϊκή της καταξίωση ως λογοτέχνης με τη μετάφραση του μυθιστορήματός της Εικοστός αιώνας, αρχικά στα γαλλικά (1949) και στη συνέχεια στα γερμανικά, ιταλικά, ρωσικά και πολωνικά. Το 1950 διάβημα της ελληνικής κυβέρνησης προς τη γαλλική προκάλεσε αναχώρηση της Αξιώτη για την Ανατολική Γερμανία, στα πλαίσια ομαδικής απέλασης 90 ατόμων. Από τη Δρέσδη όπου έζησε ως το τέλος του έτους συνέχισε τη δράση της, ενώ συνεχίστηκαν οι δημοσιεύσεις και εκδόσεις έργων της στις ευρωπαϊκές χώρες. Το Νοέμβριο του 1951 εγκαταστάθηκε στο Ανατολικό Βερολίνο, όπου ασχολήθηκε με την αρθρογραφία και τη λογοτεχνική μετάφραση και πήρε μέρος στο Παγκόσμιο Φεστιβάλ Νεολαίας, στα πλαίσια του οποίου γνωρίστηκε με το Ναζίμ Χικμέτ. Το 1952 μετακόμισε στη Βαρσοβία και εργάστηκε σε ελληνική εκπομπή του εκεί ραδιοφωνικού σταθμού μετά από πρόσκληση του Λευτέρη Μαυροειδή. Στη Βαρσοβία έζησε ως το 1955 με μια ενδιάμεση επίσκεψη στη Μόσχα λόγω επιδείνωσης της χρόνια κλονισμένης από βρογχίτιδα υγείας της. Το 1956 επέστρεψε στο Ανατολικό Βερολίνο, όπου έζησε ως την άνοιξη του 1957. Την ίδια χρονιά πέθανε η μητέρα της. Μετά από ολιγόμηνη επιστροφή στη Βαρσοβία επέστρεψε στο Βερολίνο στα τέλη του 1957 και από τον Οκτώβριο του 1958 ως το 1964 εργάστηκε ως Επισκέπτρια Λέκτωρ στο πανεπιστήμιο του Humboldt , διδάσκοντας Νέα Ελληνικά και Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Τα καλοκαίρια επισκεπτόταν την Ιταλία και παράλληλα συνέχισε να γράφει. Το Δεκέμβριο του 1964 επισκέφτηκε την Ελλάδα μετά από επίπονες προσπάθειες τεσσάρων χρόνων και το καλοκαίρι του επόμενου χρόνου επαναπατρίστηκε με απόφαση του τότε υπουργού εξωτερικών Ηλία Τσιριμώκου. Μετά την εγκατάστασή της στην Αθήνα συνέχισε τα ταξίδια της στην Ιταλία και τη Γαλλία. Κατά τη διάρκεια της δικτατορίας του Παπαδόπουλου αντιμετώπισε οικονομικά προβλήματα, βοηθήθηκε κυρίως από φίλους όπως η Νανά Καλλιανέση, ο Αντρέας Φραγκιάς και ο Γιάννης Ρίτσος. Το 1971 μετά από νέα επιδείνωση της υγείας της και εμφάνιση προϊούσας αμνησίας και σωματικής καχεξίας έζησε στην κλινική Λυμπέρη, τον επόμενο χρόνο μετακόμισε στην πανσιόν Maison de geros, όπου και πέθανε. Το έργο της Μέλπως Αξιώτη τοποθετείται στο χώρο της ελληνικής λογοτεχνίας του μεσοπολέμου. Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της συγγραφικής της φυσιογνωμίας διαδραμάτισαν οι εμπειρίες της από τη ζωή στη Μύκονο, καθώς επίσης το μοίρασμα των νεανικών της χρόνων ανάμεσα στο νησί και την Αθήνα. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω βασικό άξονα του έργου της αποτέλεσε η μνήμη και η απόπειρα ανάπλασης του παρελθόντος. Παράλληλα η γραφή της επηρεάστηκε από τις νεωτεριστικές τάσεις της γενιάς του Τριάντα (ιδιαίτερα από την

τεχνική του εσωτερικού μονολόγου), το ρεύμα του σουρεαλισμού, την εμφάνιση του φεμινιστικού κινήματος στην Ελλάδα, την ένταξή της στο κομμουνιστικό κόμμα. 1. Τα στοιχεία αντλήθηκαν από τα λήμματα Άπαντα Μέλπως ΑξιώτηΓ', Αθήνα, Κέδρος, 1980, χ.σ., «Αξιώτη Μέλπω», Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό1. Αθήνα, Εκδοτική Αθηνών, 1983, Ελεγκίτου Ελένη, «Χρονολόγιο Μέλπως Αξιώτη (1905-1980)», Διαβάζω311, 12/5/1993, σ.34-46 και Καρβέλης Τάκης, «Μέλπω Αξιώτη», Η μεσοπολεμική πεζογραφία · Από τον πρώτο ως το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο (1914-1939)Β', σ.262-301. Αθήνα, Σοκόλης, 1992.

- **Ενδεικτική Βιβλιογραφία**

Αργυρίου Αλεξ., «Μέλπω Αξιώτη», Η ελληνική ποίηση · Νεωτερικοί ποιητές του Μεσοπολέμου, σ.215-217(της εισαγωγής) και 362-363. Αθήνα, Σοκόλης, 1979

Αργυρίου Αλεξ., «Μέλπως Αξιώτη: Η Κάδμω», Η Συνέχεια2, 4/1972 (τόρα και στον τόμο Διαδοχικές αναγνώσεις ελλήνων υπερρεαλιστών, σ.189-194. Αθήνα, Γνώση, 1983).

Βουρνάς Τάσος, «Μνήμη Μέλπως Αξιώτη», Η λέξη55, 6/1986, σ.596-597.

Δούκα Μάρω, «Σήμερα περιμένω ένα σουβριάλι. Ασημένιο», Η λέξη55, 6/1986, σ.594-595.

Θρύλος Αλκης, Κριτική για τις Δύσκολες Νύχτες, Νεοελληνική Λογοτεχνία, 3-4/1939.

Καρβέλης Τάκης, «Μέλπω Αξιώτη», Η μεσοπολεμική πεζογραφία · Από τον πρώτο ως το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο (1914-1939)Β', σ.262-301. Αθήνα, Σοκόλης, 1992.

Κοτζιάς Αλέξανδρος, Αφηγηματικά - Κριτικά ΚείμεναΒ', σ.33-35 και 35-39. Αθήνα, Κέδρος, 1984.

Μαλάνος Τίμος, «Τα βιβλία της κ.Αξιώτη», Η δύναμη των αισθητικών συγκινήσεων· Και άλλα κριτικά, σ.55-60. Αθήνα, Πρόσπερος, 1984.

Μικέ Μαίρη, «Επικίνδυνες ακροβασίες: Για τον Εικοστό αιώνα της Μέλπως Αξιώτη», Επιστημονικό συμπόσιο · Ιστορική πραγματικότητα και νεοελληνική πεζογραφία (1945-1995), σ.217-237. Αθήνα, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, 1995.

- Μικέ Μαίρη, Μέλπω Αξιώτη· Κριτικές παρατηρήσεις. Αθήνα, Κέδρος, 1996.
- Ξενόπουλος Γρηγόριος, Κριτική για το Θέλετε να χορέψομε Μαρία;, Αθηναϊκά Νέα, 1940.
- Παναγιωτόπουλος Ι.Μ., Κριτική για το Θέλετε να χορέψομε Μαρία;, Νέον Κράτος, 7/1939.
- Παπανικολάου Μήτσος, «Μέλπω Αξιώτη: Σύμπτωση», Νέα Εστία27, ετ.ΙΔ΄, 1η/3/1940, αρ.317, σ.325.
- Παράσχος Κλέων, Κριτική για τις Δύσκολες Νύχτες, Η Βραδυνή, 31/12/1938.
- Ραυτόπουλος Δημήτρης, Κριτική για Το Σπίτι μου, Κρίσιμη λογοτεχνία, σ.137-150. Αθήνα, Καστανιώτης, 1986.
- Σεφέρης Γιώργος, «[Για τη Μέλπω Αξιώτη]», Δοκιμές
- Τρίτος Τόμος. Παραλειπόμενα (1932-1971). Αθήνα, Ίκαρος, 1992 (β΄ έκδοση).
- Σπηλιάδη Βεατρίκη, «Μέλπω Αξιώτη: Δύσκολες νύχτες», Επιθεώρηση ΤέχνηςΚΑ΄, ετ.ΙΑ΄, 2-3/1965, αρ.122-123, σ.237-240.
- Τσάκωνας Δημήτρης, Η γενιά του '30 · Τα πριν και τα μετά, σ.474-477. Αθήνα, Κάκτος, 1989.
- Χατζίνης Γιάννης, Κριτική για τις Δύσκολες Νύχτες, Πνευματική Ζωή45, ετ.Γ΄, 10/4/1939, σ.110.
- χ.σ., «Αξιώτη Μέλπω», Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό1. Αθήνα, Εκδοτική Αθηνών, 1983.
- Aragon Luis (μετάφραση Αντώνη Φωστιέρη), «Για τον Εικοστό αιώνα της Μέλπω Αξιώτη», Η λέξη55, 6/1986, σ.593.
- Vitti Mario, Η γενιά του Τριάντα · Ιδεολογία και μορφή. Αθήνα, Ερμής, 1977. Αφιέρωματα περιοδικών
- Διαβάζω311, 12/5/1993.

- **Εργογραφία**

(πρώτες αυτοτελείς εκδόσεις)

I. Ποίηση

Σύμπτωση. Αθήνα, Πυρσός, 1939.

Κοντραμπάντο. Αθήνα, Δίφρος, 1959.

Θαλασσινά. Αθήνα, Δίφρος, 1962.

Σύμπτωση-Κοντραμπάντο-Θαλασσινά. Αθήνα, Κέδρος, 1966.

II. Μυθιστορήματα

Δύσκολες νύχτες. Αθήνα, Γ. Ρόδης, 1938.

Θέλετε να χορέψομε Μαρία; Αθήνα, Πυρσός, 1940.

Εικοστός αιώνας. Αθήνα, Ίκαρος, 1946.

III. Διηγήματα

Σύντροφοι, καλημέρα! Βουκουρέστι, εκδ. Νέα Ελλάδα, 1953.

Το Σπίτι μου. Αθήνα, Θεμέλιο, 1965.

IV. Αυτοβιογραφικά κείμενα

Η Κάδμω. Αθήνα, Κέδρος, 1972.

V. Χρονικά

Απάντηση σε 5 ερωτήματα. Αθήνα, Μαρής-Κοροτζής, 1945.

Οι Ελληνίδες φρουροί της Ελλάδας. Αθήνα, Ο Ρήγας, 1945.

Πρωτομαγιές 1886-1945. Αθήνα, Μαρής-Κοροτζής, 1945.

VI. Δοκίμια

Μια καταγραφή στην περιοχή της Λογοτεχνίας · δοκίμια. Αθήνα, Κέδρος, 1983.

VII. Μεταφράσεις στα ελληνικά

Μαζίμ Γκόρκυ, Η μητέρα. Βουκουρέστι, εκδ. Νέα Ελλάδα, 1951.

Βασίλι Αζέγιεφ, Μακρυνά απ' τη Μόσχα. Βουκουρέστι, εκδ. Νέα Ελλάδα, 1952.

Άντερσεν, Παραμύθια. 1956.

Άντον Τσέχωφ, Η κυρία με το σκυλάκι και άλλα διηγήματα. Αθήνα, Κέδρος, 1963.

Ζακ Ρουμαίν, Οι αφέντες του νερού. Αθήνα, Κέδρος, 1966.

Ραϊμόν Ραντιγκέ, Ο διάβολος μέσα τους. Αθήνα, Κέδρος, 1968.

Λύντια Αλίλοβα, Ο Τσέχωφ στη ζωή μου · Αναμνήσεις. Αθήνα, Κέδρος, 1968.

Άντον Τσέχωφ, Αλληλογραφία. Αθήνα, Κέδρος, 1968.

Ευγένιος Ιονέσκο, Η φωτογραφία του συνταγματάρχη. Αθήνα, Κέδρος, 1969.

Άντον Τσέχωφ, Θάλαμος 6, Τζιτζίκι και άλλα διηγήματα. Αθήνα, Κέδρος, 1969.

Άντον Τσέχωφ, Το στοίχημα κι άλλα διηγήματα. Αθήνα, Κέδρος, 1969.

Σιμόν Μπερτώ, Εντίθ Πιάφ. Αθήνα, Ράππας, 1970.

VIII. Μεταφράσεις από τα ελληνικά

K.Yannopoulos - F. Asteris, Grece, ma rose de raison, de Paul Eluard · Poemes de K.Yannopoulos et de F. Asteris traduits par Melpo Axioti et adaptes par P.Eluard. Paris, Reclame, 1949.

Chansons de Grece et de toujours. Traduit du folklore grec par Melpo Axioti et Henri Bassis. Paris, Seghers, Collection Poesie 50, 1950.

Antigone lebt (εκλογή ελλήνων διηγηματογράφων στα γερμανικά, σε συνεργασία με το Δημήτρη Χατζή). Berlin, Volk und Welt, 1960.

Φραγκιάς Αντρέας, Άνθρωποι και σπίτια (σε συνεργασία με την Ulla Hengst). Berlin, Volk und Welt, 1961.

Πηγή: <http://www.greece2001.gr/writers/ReaGalanaki.html>

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΡΕΑ ΓΑΛΑΝΑΚΗ

Βιογραφικό σημείωμα

Η Ρέα Γαλανάκη γεννήθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης το 1947. Σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στην Αθήνα κατά την περίοδο της δικτατορίας και οι πρώτες δημοσιεύσεις της έγιναν σε περιοδικά στρεφόμενα εναντίον του καθεστώτος. Ζει στο Κάτω Καστρίτσι, στην περιφέρεια της Πάτρας. Είναι ιδρυτικό μέλος της Εταιρείας Συγγραφέων, που συγκροτήθηκε το 1982 στην Αθήνα. Διετέλεσε αντιπρόεδρος της Στέγης Καλών Τεχνών και Γραμμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού (1994-1997)

Εργογραφία

Μυθιστόρημα

Ο βίος του Ισμαήλ Φερίκ πασά, Spina nel Cuore, Αθήνα, Άγρα, 1989. Σελ.197. ISBN: 960-325-379-0

Θα υπογράψω Λουί, Αθήνα, Άγρα, 1993. Σελ. 300 ISBN: 960-325-056-2

Ελένη ή ο Κανέννας, Αθήνα, Άγρα, 1998. Σελ. 252. ISBN: 960-325-0

Διηγήματα

Ομόκεντρα διηγήματα, Αθήνα, Άγρα, 1986,1997. Σελ. 79 ISBN: 960-325-210-7

Δοκίμια

Βασιλεύς ή στρατιώτης; Σημειώσεις, άρθρα, σχόλια για τη λογοτεχνία, Αθήνα, Άγρα, 1997. Σελ. 141. ISBN: 960-325-197-6

Ποίηση

Πλην εύχαρις, Αθήνα, Ολκός, 1975.

Τα Ορυκτά, Αθήνα, Διογένης, 1979.

(Κοινή έκδοση και των δύο από Άγρα, 1994. Σελ. 55. ISBN: 960-325-090-2)

Το Κέικ, Αθήνα, Κέδρος, 1980. Σελ. 54.

Που ζει ο λύκος; Αθήνα, Άγρα, 1982, 1986. Σελ. 77.

Μεταφρασμένα έργα

Στα αγγλικά:

The life of Ismai Ferik Pasha. Μτφ: Καίη Τσιτσέλλη. Λονδίνο, Peter Owen Publishers, 1996. Σελ. 166. ISBN: 0-7206-0965-8

I SHALL SIGN AS Lou. Μτφ. Helen Dendrinou Kolias, USA, Hydra Books, Northwestern Univ. Press, Evanston, Illinois, 2000. Σελ. 194. ISBN: 0-8101-1737-1.

Eleni, or Nobody. Μτφ. David Connolly. USA, Hydra Books, Northwestern Univ. Press, Evanston, Illinois, 2001 (υπό έκδοση).

Στα γαλλικά:

La vie d' ismail Ferik Pascha. Μτφ. Lucile Farnoux. Παρίσι, Actes Sud/ Institut Francais d' Athenes, 1992. Σελ. 171 ISBN: 2-86869-785-2

Στα βουλγάρικα:

Ο βίος του Ισμαήλ Φερικ πασά. Μτφ. Ζντράβκα Μιχαήλοβα. Σόφια, Lada, 1998. Σελ. 145. ISBN: 954-8798-14-XT

Στα ολλανδικά:

Het leven van Ismail ferik raja. Μτφ. Hero Hokwerda. Groningen, Styx, 1998. Σελ. 104. ISBN: 90-563025-7

Στα γερμανικά:

Ο βίος του Ισμαήλ Φερίκ πασά. Μτφ. Micaela Prinzinger. Suhrkamp, Frankfurt am Main, 2001. (υπό έκδοση).

Στα τούρκικα:

Ismail Ferik Pasa nin Hayati. Μτφ. Ηρακλής Μήλλας. Pletism, 1999. Σελ. 174. ISBN: 975-470-574-7

Στα ισπανικά:

Helena o Nadie. Μτφ. Νάτη Γκάλβεθ. Madrid, Μεταφορα 2001. (υπό έκδοση)

Στα ιταλικά:

Eleni o nessuno. Μτφ. Paola Maria Minucci. Μιλάνο, Grocetti 2001. (υπό έκδοση).

Δίλωσσεσ εκδόσεισ

Ποίηση

Στα Ελληνικά-αγγλικά

The cake. Μτφ. Karen van Dyck. ΗΠΑ, Wesleyan University Press, 1998. Σελ. 77. ISBN: 0-8195-6333-1

Στα τσέχικα-αγγλικά

Albeit Pleasing - Trebaze Puvabn. Μτφ. Alexandra Buchlerova και Claudine Tourniaire. Τσεχία, One Woman Press, 1998. Σελ. 53. ISBNq 80-902443-2-7

Βραβεία -Διακρίσεις

2000 Βραβεύτηκε από την εφημερίδα της Πάτρας Πελοπόννησος.

Τιμήθηκε από τον Δήμο Βιάννου Κρήτης.

1999 Κρατικό Βραβείο Μυθιστορήματος για το Ελένη ή ο Κανένας.

1999 το μυθιστόρημα Ελένη, ή ο Κανέννας επελέγη να εκπροσωπήσει την Ελλάδα για το Ευρωπαϊκό Βραβείο Λογοτεχνίας ΑΡΙΣΤΕΙΟΝ, όπου έλαβε τη δεύτερη θέση.

1987 Βραβείο "Νίκος Καζαντζάκης" για το σύνολο του έργου της

1988 Βραβείο του ιδρύματος Τρανούλη για τα Ομόκεντρα διηγήματα

1994 α) Το μυθιστόρημα "Ο βίος του Ισμαήλ Φερίκ πασά" είναι το πρώτο ελληνικό μυθιστόρημα που η ΟΥΝΕΣΚΟ ενέταξε στη Συλλογή αντιπροσωπευτικών έργων της

β) Το μυθιστόρημα θα υπογράψω Λουί επελέγη να αντιπροσωπεύσει την Ελλάδα στο Ευρωπαϊκό Βραβείο λογοτεχνίας "ΑΡΙΣΤΕΙΟΝ".

1994 Τιμήθηκε από τον Δήμο Πατρέων.

Η συγγραφέας Ρέα Γαλανάκη

Η Ρέα Γαλανάκη είναι μία από τις σημαντικότερες φωνές της σύγχρονης ευρωπαϊκής πεζογραφίας.

Γεννήθηκε το 1947 στην Κρήτη. Ξεκίνησε τη λογοτεχνική της σταδιοδρομία εδώ και πάνω από είκοσι πέντε χρόνια με ποίηση στην αρχή και διηγήματα αργότερα, τα οποία έγιναν δεκτά με ιδιαίτερα ευνοϊκό τρόπο από την κριτική.

Κεντρικός άξονας στην αφήγησή της είναι η ευρωπαϊκή πολιτισμική ταυτότητα όπως διαμορφώθηκε μέσα από τις πολλαπλές κοινωνικές και εθνολογικές περιπέτειες του 19ου αιώνα. Σε ένα αιώνα που διαμόρφωσε εθνικές και κοινωνικές συνειδήσεις μέσα από διαρκείς ανατροπές και επαναστάσεις, σε έναν αιώνα που κινήθηκε ανάμεσα στις αντίρροπες ψευδαισθήσεις και τα οράματα του ρομαντισμού (εθνικισμοί, κοινωνικά κινήματα) από τη μια, και στην σκληρή πραγματικότητα του βιομηχανικού μετασχηματισμού από την άλλη, η σημερινή λογοτεχνία δεν βρίσκει απλώς το αντικείμενό της όπως ακριβώς και η σύγχρονη ιστοριογραφία (η Κα Γαλανάκη είναι ιστορικός, απόφοιτος του Παν/μίου Αθηνών) η λογοτεχνία βρίσκεται στον ευρωπαϊκό 19ο αιώνα, ένα μυθολογικό κάτοπτρο που επιτρέπει πιθανές αναλογίες και ενδιαφέρουσες speculations για το μέλλον της ενωμένης Ευρώπης.

Στη μυθιστορηματική τριλογία της, με την οποία έγινε γνωστή στο εξωτερικό, οι ήρωές της βιώνουν τις αντιφάσεις του 19ου αιώνα με τον τρόπο της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας: Ο Ισμαήλ Φερίκ ένας εξισλαμισμένος Έλληνας από την Κρήτη, γίνεται υψηλόβαθμος αξιωματούχος στην Αίγυπτο. πενήντα χρόνια αργότερα, στέλνεται στη γενέτειρά του να καταστείλει μια εξέγερση όπου και βρίσκει μυστηριώδη θάνατο (Ο Βίος του Ισμαήλ Φερίκ Πασά, 1989). Ο Ανδρέας Ρηγόπουλος, ένας ριζοσπάστης πολιτικός από την Πάτρα, σπαράζεται ανάμεσα στις ιδέες του ρομαντισμού με τις οποίες είχε γαλουχηθεί και στο αναδυόμενο εργατικό κίνημα στο οποίο εμπλέκεται (Θα υπογράψω Λουί, 1993). Η Ελένη Μπούκουρα-Αλταμούρα είναι μια, υδραία την καταγωγή, ανήσυχη ψυχή που υποχρεώνεται, προκειμένου να φοιτήσει νομίμως ως ζωγράφος στην Ιταλία να ντυθεί αντρικά ρούχα, να υποδυθεί τον άντρα, να αλλάξει στη συνέχεια την πίστη της για να παντρευτεί τον καθολικό ζωγράφο Σαβέριο Αλταμούρα, να χωρίσει, και να επιστρέψει εν τέλει άπρακτη στη συντηρητική Ελλάδα με τα παιδιά της για να καταλήξει στην τρέλα (Ελένη ή ο Κανένας, 1998).

Η αφηγηματική μορφή στα μυθιστορήματά της χαρακτηρίζεται από μια πολυφωνία που υπηρετεί με τον καλύτερο τρόπο τις αποχρώσεις της εποχής, του φύλου, των κοινωνικών συγκρούσεων, των διαφορετικών χαρακτήρων κ.λ.π.

Άρης Μαραγκόπουλος

Συγγραφέας, κριτικός λογοτεχνίας

Τι έγραψε ο Τύπος για τα βιβλία της ΡΕΑΣ ΓΑΛΑΝΑΚΗ

(Αποσπάσματα από κριτικές και συνεντεύξεις)

Ο βίος του Ισμαήλ Φερίκ πασά, Spina nel Caore, μυθιστόρημα. Αθήνα, Άγρα, 1989. Σελ. 197. ISBN: 960-325-379-0

...Η Ρέα Γαλανάκη, συγγραφέας του μυθιστορήματος Ο βίος του Ισμαήλ Φερίκ Πασά, άρχισε τη λογοτεχνική της πορεία στη διάρκεια της δικτατορίας ως ποιήτρια. Το μυθιστόρημα αυτό στηρίζεται στη ζωή ενός υπαρκτού ιστορικού προσώπου: του

διοικητή του αιγυπτιακού στρατού, που στάλθηκε το 1866 να καταπνίξει την Κρητική επανάσταση εκείνου του χρόνου εναντίον του οθωμανικού ζυγού. Το μυθιστόρημα υφάινεται γύρω από δύο επιπλέον ιστορικά γεγονότα: ότι ο Φερίκ ο ίδιος γεννήθηκε Κρητικός χριστιανός και πουλήθηκε ως σκλάβος μετά από τουρκική επιδρομή που έγινε στο χωριό του κατά το '21. και ότι ο Φερίκ είχε έναν αδελφό, τον Αντώνη, ο οποίος το 1866 είχε αναπτύξει μεγάλη δραστηριότητα για την οργάνωση της Κρητικής επανάστασης και την υποστήριξή της από την Ελλάδα...

Roderick Beaton

Καθηγητής Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

στο King's College, Πανεπιστήμιο του Λονδίνου

Από το βιβλίο: Εισαγωγή στην νεότερη ελληνική λογοτεχνία,

Εκδόσεις Νεφέλη 1996

...το μυθιστόρημα της Ρέας Γαλανάκη, με τρόπο έστω έμμεσο αλλά λογοτεχνικά δραστικό, θίγει καίρια προβλήματα - κοινωνικά και πολιτικά - της νεοελληνικής ιστορίας, επικεντρωμένα στο δραματικό νησί της Κρήτης, όπου για τέσσερις αιώνες διασταυρώθηκαν οι Βενετσιάνοι, οι Μωαμεθανοί και οι Έλληνες και όπου συγκρούστηκαν τα συμφέροντα του τόπου και οι ίντριγκες των μεγάλων ευρωπαϊκών δυνάμεων. Βεβαίως οι αναφορές στον κοινωνικό αυτόν και πολιτικό περίγυρο γίνονται, και ευτυχώς, με μεγάλη διακριτικότητα: κατά κανόνα μετασχηματίζονται, καθώς προβάλλονται και επιβάλλονται στον ανθρωπογεωγραφικό κόσμο του μυθιστορήματος, ορίζοντας και τη δραματική του μοίρα. Με δύο λόγια: η κοινωνιογνωσία στο βιβλίο της Γαλανάκη μεταβάλλεται σε ανθρωπογνωσία, θα έλεγα μάλιστα σε μια ανθρωπογνωσία που είναι συγχρόνως συγκυριακή και αρχετυπική.

Δημήτρης Μαρωνίτης

Καθηγητής Αρχαίας Ελλην. Φιλολογίας

Παν/μίου Θεσ/κης

Περιοδικό ΔΙΑΒΑΖΩ, Αρ. 291, 7-1992

Θα υπογράφω Λουί, μυθιστόρημα. Αθήνα, Άγρα, 1993. Σελ. 300 ISBN: 960-325-056-2

...Το βιβλίο της Ρέας Γαλανάκη είναι μια διπλή νεκρολογία, γραμμένη τις παραμονές δύο θανάτων. Είμαι πρώτα μια αυτονεκρολογία του αφηγητή Λουί, ρομαντικού συνωμότη, επαναστάτη, πολιτικού και εραστή, που γράφεται λίγες μέρες προ της αυτοχειρίας του. Είναι ακόμη ένας επικήδειος λόγος για έναν θνήσκοντα στα τέλη του 19ου αιώνα ρομαντισμό. Ταυτόχρονα, το βιβλίο τούτο, που γράφεται και εκδίδεται εκατό χρόνια ύστερα από τον θάνατο του ήρωά του, ενώ αποτίει νοσταλγικό φόρο τιμής στα ευγενή ρομαντικά πάθη του 19ου αιώνα, σημειώνει με τον δικό του υπαινικτικό ή ανομολόγητο τρόπο την έκπτωση του έρωτα και της πολιτικής, δηλαδή του ιδιωτικού και δημόσιου πολιτεύεσθαι, στα τέλη του δικού μας αιώνα. Έτσι, το βιβλίο έχει μια επίκαιρη σημασία...

Άρης Μπελρής

Κριτικός λογοτεχνίας, μεταφραστής

Περιοδικό Ο ΠΟΛΙΤΗΣ, 5/1994

...Η συγγραφέας κατέχει το μαγικό κλειδί να αποτυπώνει τον ιδεολογικό κόσμο όχι με δοκιμακό τρόπο, όπως ίσως περίμενε κανείς, αλλά με μια θερμή γραφή, που έχει ψυχή και σασπένς (ας μη μας φοβίζει η λέξη). Αλλά πέρα από το "ιδεολογικό υλικό", η ίδια η ζωή του Λουί, του Ανδρέα Ρηγόπουλου, έχει μυθιστορηματικά στοιχεία και είναι αυτή η ζωή που σφραγίζει τελικά το μυθιστόρημα...

Νίκος Μπακουνάκης

Ιστορικός, δημοσιογράφος,

Εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ, 1-8-1993

Ελένη ή ο Κανέννας, μυθιστόρημα. Αθήνα, Άγρα, 1998. Σελ. 252 ISBN: 960-325-056-2

(Κρατικό Βραβείο Μυθιστορήματος 1999)

Μαίρη Παπαγιαννίδου: - Ποια είναι τα κεντρικά μοτίβα του μυθιστορημάτος σας; Ποιες ιδέες κυρίως, ποια σχήματα επεξεργάζεται;

Ρέα Γαλανάκη : "Αντλώντας το υλικό μου από τη ζωή της Ελένης Αλταμούρα, με ενδιέφερε να καταθέσω ένα σύγχρονο προβληματισμό. Δεν λύνω προβλήματα, προσπαθώ να θίξω κάποια. Ως παράδειγμα θα ανέφερα τη πρόσληψη του "εθνικού" από τη γυναίκα - ταυτίζεται άραγε με την πρόσληψή του από τον άντρα; Με ενδιέφερε επίσης η δια της σημερινής οπτικής ανάγνωση μιας γυναικείας ζωής, ζωής μιας τολμηρής και μορφωμένης ζωγράφου που οι τότε φήμες κατηγορήσαν για τρέλα, μαγεία και παραξενιές - αρχέτυπα κατηγοριών για τις γυναίκες που ξεχωρίζουν. Ή ακόμη το ενδεχομένως μάταιο της μιας και μοναδικής ταυτότητας για ένα βίο εξαιρετικά σύνθετο, για μια γυναίκα που αποτόλμησε να λάβει ταυτότητα. Στις πρώτες σημειώσεις μου γι' αυτό το έργο κατέγραφα ζεύγη αντιθέσεων, όπως Διαφωτισμός και δεισιδαιμονία, λογική και τρέλα, αθωότητα και ενοχή, δημιουργία καλλιτεχνικό έργο και καταστροφή του, θηλυκό και αρσενικό χωρισμός και συμφιλίωση, λόγιο και προφητικό, ταξίδι και εγκλεισμός, συμμετοχή και απόσταση, ροή και σταμάτημα του χρόνου, ηδονή και πένθος, γέννηση και θάνατος. Μέσα από τέτοιου τύπου αντιθέσεις αναπτύχθηκε το μυθιστόρημα.

Εφημ. ΤΟ ΒΗΜΑ, 21-6-1998

Το νέο βιβλίο της Ρέας Γαλανάκη βασίζεται στη περιπετειώδη ζωή της ζωγράφου Ελένης Αλταμούρα (1821-1900), που μεγάλωσε στη μετεπαναστατική Ελλάδα του 19ου αιώνα και υπήρξε η πρώτη Ελληνίδα με την ανυποχώρητη τόλμη να σπουδάσει συστηματικά την τέχνη της στην Ιταλία ενάντια σε όλους τους κοινωνικούς καταναγκασμούς της εποχής, τους οποίους παρέκαμψε με ε υ φ ά ν τ α σ τ ο υ ς όσο και εκκεντρικούς τρόπους: μεταμφιέστηκε σε άντρα και μπήκε στους ανεγνωρισμένους εικαστικούς κύκλους της γειτονικής χώρας, μεταστράφηκε στον καθολικισμό προκειμένου να νομιμοποιήσει τα εξώγαμα τέκνα της μέσω ενός συμβατικού γάμου, που ενταφίασε ένα θυελλώδη έρωτα με τον ιταλό ομοτέχνό της Σαβέριο Αλταμούρα και επιστρέφοντας στην Ελλάδα, αφού εξάσκησε με επιτυχία

την τέχνη της επί μία εικοσαετία περίπου στην πρωτεύουσα, αποσύρθηκε το τελευταίο τέταρτο του αιώνα στις γενέθλιες Σπέτσες, όπου έχασε τα παιδιά της, έκοψε οριστικά τους δεσμούς της με τη ζωγραφική και σε πλήρη σχεδόν απομόνωση, έγκλειστη σε διηνεκές πένθος, στα όρια του λόγου και της παράνοιας, έσβησε αθόρυβα αφήνοντας πίσω της πλήθος τα ερωτηματικά και τις εικασίες...

Λίζυ Τσιριμώκου

Καθηγήτρια Συγκριτικής Γραμματολογίας

Παν/μίου Θεσ/κης

Εφημ. ΤΟ ΒΗΜΑ, 21-6-1998

...Η πρωτοτυπία της Γαλανάκη όμως ουδόλως περιορίζεται στην αληθοφανή αναπαραγωγή του ιστορικού υλικού. Η πρωτοτυπία της συγγραφέως έγκειται στο ότι διαμοιράζει τολμηρά τα προϊόντα της προσωπικής ανασκαφής της, τα υλικά δηλαδή του ατομικού βίου και της αντίστοιχης κουλτούρας που ανέθρεψαν τον ήρώά της. τα μοιράζει ξανά και ξανά μπροστά στα μάτια του αναγνώστη ως δεινή χαρτοπαίκτη. τα μοιράζει, θέλω να πω σε αλλεπάλληλες εκδοχές και σκηνοθεσίες του αλλότριου βίου...

Άρης Μαραγκόπουλος

Συγγραφέας, κριτικός λογοτεχνίας

Περιοδικό ΣΗΜΕΙΟ (Κύπρος), φθινόπωρο 2000

... Ανασύροντας την ξεχασμένη ζωγράφο και την τραγική ιστορία της από τη λήθη, η Ρέα Γαλανάκη ανασύρει μαζί και το φάσμα μιας άλλης Ιστορίας, καταδικασμένης από αιώνες στη λήθη και στη σιωπή: αυτή της άγραφης έως τις μέρες μας Ιστορίας των Γυναικών. Έτσι, η αφήγηση της ζωής της μεγάλης ζωγράφου λειτουργεί ταυτόχρονα και ως μετωνυμία της απωθημένης αυτής Ιστορίας και ως μνημόνευση της τραυματισμένης, μητρικής γενεαλογίας μας.

Τζίνα Πολίτη

Καθηγήτρια Αγγλικής Λογοτεχνίας Παν/μίου Θεσ/κης

Περιοδικό ΝΕΟ ΕΠΙΠΕΔΟ, Αρ. 30, Χειμώνας 1998

Απόσπασμα από το Ελένη ή Ο κανένας, μυθιστόρημα. Αθήνα, Άγρα

ISBN: 960-325-253-0

Το κορίτσι έσκυψε πάνω από τη χαμηλή βεράντα προς τη θάλασσα. Το αλμυρό νερό ποτέ δεν επιστρέφει την εικόνα ενός προσώπου. Το μπλε του ήταν των παραμυθιών, γι' αυτό δεν την καθρέφτιζε, αλλά μπορούσε να την παρασύρει σε έναν κόσμο διαφορετικό. Μικρότερη, τον άγγιζε και τον εμπιστευόταν σαν παιχνίδι. Κορίτσι πια, τον αντιλαμβάνόταν σαν κάτι πιο μεγάλο από τον εαυτό της. Ένα γαλάζιο ατλάζι, που απλωνόταν μαλακό και τύλιγε τα στέφανα των γεννητόρων για πολλές γενιές. Ή σαν εκείνο το λεπτό λινό, που τύλιγε τους τυχερούς νεκρούς σε βαθυκύανο πένθος. Τους τυχερούς, όσους επέστρεφαν από τα μακρινά ταξίδια τους για να θαφτούν στη γη και για να λατρευτούνε από τις γυναίκες. Όλοι σχεδόν οι άντρες σ' αυτό το νησί ασχολούνταν με τη ναυτική. Και σχεδόν όλοι, εκτός απ' τ' αρβανίτικα που μίλαγαν, εκτός από τα ελληνικά που λίγοι ανάμεσά τους έγραφαν, είχαν ακούσει τον αχό της θάλασσας σε ώρα κινδύνου από κακόν αγέρα ή σε ώρα μάχης. Καμάρωναν ότι κατείχαν όλες τις λέξεις της υγρής της διαλέκτου, ακόμη και τις πιο φριχτές. Τις δίχως δυνατότητα να επαναληφθούνε, μολονότι ο απόηχος τους δεν τους εγκατέλειπε ούτε στιγμή, όταν γυρνώντας σμίγαν με το ταίρι τους, ή όταν μετρούσαν τα φλουριά τους οι πιο πλούσιοι, σχεδιάζοντας το επόμενο ταξίδι.

Γενάρη μήνα, η θάλασσα ήταν ήσυχη. Το κορίτσι σκέφτηκε ότι, καθώς έλεγαν, κάθε χρόνο μέσα στην κάλμα του Γενάρη έρχεται μια γυναίκα με φτερά και ράμφος, και γεννά τα αυτά γης στο ακρογιάλι. Έσκυψε πιο πολύ, τεντώνοντας το φόρεμα που της έσφιγγε τη μέση. Γκρίζα, κάτασπρα και φαιά τα βότσαλα. Μπορούσε να ορκιστεί πως είδε ανάμεσά τους τα μικρά αυγά. Σκέφτηκε πως ίσως τα παραμύθια μπορούν να απορροφούνται από την ύλη και το φως του τόπου που τα φτιάχνει, σαν την πληγή από το λαβωμένο σώμα. Ησύχασε και κοίταξε ακόμη λίγο. Έπειτα μάζεψε τις σούρες και τα βολάν μιας φούστας μακριάς και κάθισε καβάλα στο πεζούλι της βεράντας,

ξεχνώντας πως δεν ήταν πια παιδί, μα και ότι, ως παιδί, δεν είχε γεννηθεί αγόρι. Άπλωσε χαρτιά και μολύβια κι άρχισε να ζωγραφίζει.

Ωραίος ήταν τότε ακόμη ο κόσμος, θα σκεφτόταν προς το τέλος της ζωής της η Ελένη καθισμένη στη βεράντα του ίδιου σπιτιού. Ωραίος, καθώς δροσερά τα χρώματα απορροφούσαν την αλαζονεία, την τιμωρία και το έλεος του κόσμου τούτου. καθώς η μαύρη πινελιά, ανυποψίαστη ακόμη για το πένθος, υπήρχε μόνο για να υπογραμμίζει το εγκόσμιο γαλάζιο. Όμως δεν θα μπορούσε πια να ορκιστεί, όπως κορίτσι ορκιζότανε πως είδε τα αυγά της Αλκυόνας, ότι δροσιά και πένθος αφορούσαν την ίδια ακριβώς γυναίκα. Αυτήν. Διότι της φαινόταν ότι κατά τη διάρκεια της ζωής της διαφορετικές γυναίκες είχαν βαδίσει η μια μετά την άλλη στην ίδια οδό. Και ότι η καθεμιά τους, γεννώντας την επόμενη, έπρεπε να χαθεί.

Το πρωί εκείνης της ημέρας, πριν κατεβεί η Ελένη στο κτίριο, που είχε χτίσει ο πατέρας της πάνω στη θάλασσα και τους χρησίμευε για αποθήκη το σιδερόφραχτο ισόγειό του και για παραθερισμό ο ευάερός του όροφος, κάτι ασυνήθιστο συνέβη στην πατρογονική εστία πάνω στο Καστέλι. Ο λιμενάρχης ήρθε τρέχοντας, αφού διέσχισε χωρίς να σταματήσει την κεντρική οδό, που άρχιζε από τον Ταξιάρχη και περνούσε μπροστά από τη Δημογεροντία και τα μαγαζιά. Λαχανιασμένος από τον ανήφορο, στάθηκε μια στιγμή κι ανάσανε, μόλις έφτασε στην άκρη του οικισμού πάνω από τη ρεματιά της Κουνουπίτσας, εκεί όπου βρισκόταν το μεγάλο κι οχυρό σπίτι της οικογένειας Χρυσίνη ή Μπούκουρας. Όπως και τα υπόλοιπα σπίτια των караβοκυραίων και των προεστών, είχε κι αυτό θεμελιωθεί πάνω στις στάχτες προγενέστερων κατοικιών, άγνωστο πόσο παλαιών. Διότι, όταν ξένοι Τουρκαλβανοί πυρπόλησαν τα παλιά σπίτια των ορθοδόξων Αλβανών, που ζούσανε στις Σπέτσες, η στάχτη του πολέμου σκέπασε τα πάντα: τα πρόσωπα των σκοτωμένων, τα αποκαΐδια των σπιτιών, τα σπήλαια των κυνηγημένων, την καλοσύνη των ορμίσκων, ως και των ήσυχων πευκώνων τις βελόνες. Πέρασε λίγος καιρός, ξεπλύθηκε η στάχτη και ξεσκέπασε έναν καινούργιο κόσμο, πιο πεισματικό στη μνήμη και πιο συνετό στις αποφάσεις. Δεν θα ξανάπεφταν οι κάτοικοι της νήσου στη δίκαιη πλάνη ενός κόμητος Ορλώφ και στον αφανισμό που ακολούθησε. Γύρισαν κι οι καιροί ευνοϊκοί, χτίστηκαν καινούργια σπίτια πάνω στα παλιά και πολλαπλασιάστηκαν τα εμπορικά πλοία της νήσου, που με την άδεια του σουλτάνου ταξιδεύαν οπλισμένα για τον φόβο των πειρατών ανά τη Μεσόγειο, και πιο πέρα ακόμη από το οικείο σύμπαν που

οριοθετούσαν οι θύρες του Γιβραλτάρ. Έτσι έθαλλαν πάνω στο νησί κοντά πενήντα χρόνια από τη μια μεριά ο φανερός ο κόσμος με πλούτο και ισχύ, από την άλλη αθέατος μέσα στον φανερό ο κόσμος της μνήμης, ωστόσο δόθηκε πάλι αφορμή κι έγινε η λύση.

Ο λιμενάρχης παρατήρησε ότι το τρίπατο σπίτι δεν βρισκόταν πια σε μεγάλη ακμή, αλλά το ξέχασε αμέσως βλέποντας πως είχαν ανθίσει πρόωρα οι μυγδαλιές. Ψηλά κλαριά πάνω από τα τειχιά της μάντρας τύλιγαν το αυστηρό πέτρινο κτίριο σε λευκορόδινο αφρό. Της άνοιξης το πρώτο κύμα, σκέφτηκε, και του φάνηκε το σπίτι αδιόρατα πιο χαμηλό, ένα σκαρί που αφηνότανε να βυθιστεί στην πρώτη εαρινή υπόσχεση. Σε λίγο θα λύναν πάλι όλα τα καράβια, μικρά και μεγάλα, από τον στόλο που είχε απομείνει στο νησί, όταν πριν από μερικά χρόνια ελευθερώθηκε. Τότε μπορούσες να διασχίσεις το λιμάνι πατώντας το πόδι από το ένα κατάστρωμα στο άλλο δίχως να βραχεί. Κεντρισμένος από την ιδέα του καινούργιου απόπλου, χτύπησε δυνατά το ρόπτρο. Του φάνηκε ότι περίμενε ώρες, ενώ ένας σκύλος γάβγιζε από μέσα δυνατά. Ξαναχτύπησε. Κάποιος συμμαζέψε τον γκέκα και του άνοιξε.

Ο λιμενάρχης δεν ενοιάστηκε ούτε ποιος του άνοιξε ούτε για το βοτσαλωτό δάπεδο της αυλής, που πάταγε το βιαστικό του πόδι, μιαν άσπρη βοτσαλένια θάλασσα, όπου αρμενίζαν μαύρα κυπαρίσσια, μαύρα κάνιστρα με άνθη και μαύρα ελάφια. Σταμάτησε μονάχα στον μαύρο δικέφαλο αετό και τη σημαία, που, όντας στο κατώφλι του σπιτιού, ανάγκαζε όποιον ερχόταν να σταθεί και να συλλογιστεί το σύμβολο. Είχε φτάσει. Ο καπετάν Γιάννης Χρυσίνης μπούκουρας είχε κιόλας βγει στην πόρτα για να τον προϋπαντήσει.

Γεωργία Σάνδη

Από τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια

<http://el.wikipedia.org/>

Γεωργία Σάνδη (πορταίτο του Ναντάρ)

Η **Amantine-Aurore-Lucile Dupin**, αργότερα **Βαρόνη Ντουντεβάντ** (*Dudevant*) (1 Ιουλίου 1804 – 8 Ιουνίου 1876) ήταν μια Γαλλίδα μυθιστοριογράφος και πρώιμη φεμινίστρια (προ της επινόησης του όρου) που συνέγραφε με το συγγραφικό ψευδώνυμο **Γεωργία Σάνδη** (**George Sand**).

Γεννημένη στο Παρίσι από πατέρα αριστοκρατικής γενιάς και "κοινή" μητέρα, η Σάνδη ανατράφηκε το μεγαλύτερο μέρος της παιδικής της ηλικίας από την γιαγιά της στο πατρικό της κτήμα, στο *Nohant*, στην Γαλλική περιοχή του Μπερρύ, μια τοπογραφία που αργότερα χρησιμοποιήθηκε σε πολλά μυθιστορήματά της. Το 1822 παντρεύτηκε τον Βαρόνο Κασιμίρ Ντουντεβάντ, και απέκτησαν δύο παιδιά, τον Μωρίς (γεν. 1823) και την Σολάνζ (γεν. 1828). Το 1835 εγκατέλειψε τον σύζυγό της, παίρνοντας μαζί της τα παιδιά.

Το πρώτο της μυθιστόρημα, "*Rose et Blanche*" (1831) γράφτηκε σε συνεργασία με τον Ζουλ Σαντό (*Jules Sandeau*), από τον οποίο πήρε και το ψευδώνυμό της, Σάνδη (*Sand*).

Αφού άφησε τον άντρα της η Σάνδη έκανε όλο και λιγότερο κρυφή την προτίμησή της στα αντρικά ρούχα σε σχέση με τα γυναικεία, αν και συνέχισε να ντύνεται γυναικεία σε κοινωνικές περιπτώσεις. Αυτή η αντρική "μεταμφίηση" έδωσε την δυνατότητα στην Σάνδη να κυκλοφορεί περισσότερο ελεύθερα στο Παρίσι, και της έδωσε αυξανόμενη πρόσβαση σε μέρη όπου θα την είχαν αρνηθεί σε μια γυναίκα της κοινωνικής της θέσης. Αυτή ήταν μια εξαιρετική πρακτική για τον 19ο αιώνα, όταν οι κοινωνικοί κώδικες – ιδιαίτερα της ανώτερης τάξης – είχαν υψηλή σημασία. Ως συνέπεια η Σάνδη έχασε πολλά από τα προνόμια της ως Βαρόνη. Κατά ειρωνικό τρόπο, μέρος των ηθών της εποχής αυτής επέτρεπε σε γυναίκες των υψηλότερων τάξεων να ζουν σωματικά χωρισμένες από τους συζύγους τους χωρίς να χάνουν το πρόσωπό τους, αν δεν επεδείκνυαν κάποια προσβλητική και ασυνήθιστη συμπεριφορά προς τον έξω κόσμο.

Συνδέθηκε ρομαντικά με τον Γάλλο ρομαντικό ποιητή Αλφρέντ ντε Μυσέ (Alfred de Musset) (από το καλοκαίρι του 1833 μέχρι τον Μάρτιο του 1834), τον Φραντς Λιστ και τον Φρεντερίκ Σοπέν τον οποίο είχε γνωρίσει στο Παρίσι το 1831 στο σπίτι του Λιστ.

Πορτραίτο του Ευγένιου Ντελακρουά, 1838)

Στην Μαγιόρκα μπορεί κανείς ακόμα να επισκεφτεί το (τότε εγκαταλειμένο) Καρθουσιανό μοναστήρι του *Valldemossa*, όπου πέρασε τον χειμώνα του 1838-39 μαζί με τον Σοπέν και τα παιδιά της.[1] Το ταξίδι αυτό στη Μαγιόρκα περιγράφηκε στο βιβλίο της *Un hiver à Majorque* ("Ένας χειμώνας στη Μαγιόρκα"), που εκδόθηκε το 1855.

Άφησε τον Σοπέν λίγο πριν αυτός πεθάνει από φυματίωση.

Στα επιτυχημένα της μυθιστορήματα συμπεριλαμβάνονται τα "Indiana" (1832), "Lélia" (1833), "Mauprat" (1837), "Le Compagnon du Tour de France" (1840), "Consuelo" (1842–1843), και "Le Meunier d'Angibault" (1845).

Εμνευσμένη από τις παιδικές της εμπειρίες στην ύπαιθρο έγραψε τα αγροτικά μυθιστορήματα "La Mare du Diable" (1846), "François le Champi" (1847–1848), "La Petite Fadette" (1849), και "Les Beaux Messieurs Bois-Dore".

Στα επιπλέον θεατρικά και αυτοβιογραφικά της έργα συμπεριλαμβάνονται τα "Histoire de ma vie" (1855), "Elle et Lui" (1859) (για τη σχέση της με τον Musset), "Journal Intime" (μεταθάνατον, 1926), και "Correspondance".

Επιπροσθέτως, η Σάνδη συνέγραψε λογοτεχνικές κριτικές και πολιτικά κείμενα.

Η Γεωργία Σάνδη πέθανε στο Nohant, κοντά στο Σατορού (Chateauroux), στο διαμέρισμά της στο Ιντρ (Indre) της Γαλλίας στις 8 Ιουνίου 1876, σε ηλικία 72 ετών και θάφτηκε στο χώμα του σπιτιού της στο Nohant. Το 2004, προτάθηκαν σχέδια για τη μεταφορά των λειψάνων της στο Πάνθεον στο Παρίσι.

Ο Βίκτωρ Ουγκώ θα προσφωνήσει στις 8 Ιουνίου 1876 "*Κλαίω μια νεκρή, χαιρετώ μια αθάνατη!*"

Η ΚΑΛΛΙΠΡΟΗ ΣΙΓΑΝΟΥ ΠΑΡΡΕΝ

Της Ιωάννας Βαλαρή*

Πηγή: <http://www.amariotes.com>

Ήταν η πρώτη Ελληνίδα δημοσιογράφος και η πρώτη Ελληνίδα που αγωνίστηκε συστηματικά και με πάθος για τη χειραφέτηση της Ελληνίδας. Μεγάλη μορφή του υγιούς φεμινισμού για πολλά χρόνια καθοδηγούσε τη γυναίκα με γνώμονα την ισοτιμία των δύο φύλων σε όλες τις εμφανίσεις της ζωής αλλά με απόλυτο σεβασμό στο θεσμό της οικογένειας, του στυλοβάτη της Ελληνικής Κοινωνίας. Πίστευε ότι "το μεγαλείο της Πατρίδας έγκειται στο μεγαλείο των θυγατέρων" της και δίκαια χαρακτηρίστηκε "Μάνα της νεώτερης Ελληνίδος".

Γεννήθηκε στα Πλατάνια Αμαρίου του Ρεθύμνου της Κρήτης το 1859 την Πρωτομαγιά και έζησε σε μία αρχοντική με πλούσια πνευματική παράδοση οικογένεια. Μετά το μεγάλο ξεσηκωμό της Κρήτης και το ολοκαύτωμα του Αρκαδίου, οκτώ χρονών κοριτσάκι άφησε την Κρήτη και όλη η οικογένεια του Σπυρίδωνα Σιγανού εγκαταστάθηκε στην Αθήνα.

Οι γονείς της έκαναν το παν για να της δώσουν μια ολοκληρωμένη μόρφωση. Αρχικά φοίτησε στην Σχολή Σουρμελή στον Πειραιά, μετά στη Γαλλική Σχολή Καλογραιών όπου διακρίθηκε για τη φιλομάθεια και την εξυπνάδα της και τελικά στο Αρσάκειο, την περίφημη σχολή εκπαίδευσης παιδαγωγών, απ' όπου έλαβε το δίπλωμα της δασκάλας με "άριστα", το 1878, πριν κλείσει το 20 χρόνια της. Αμέσως διορίστηκε στην Οδησό της Ρωσίας και διηύθυνε το Ροδοκανάκειο Παρθεναγωγείο της Ελληνικής Κοινότητας Οδησού και μετά 5 χρόνια ήρθε στην Ανδριανούπολη και εργάστηκε ως Διευθύντρια στο Ζάππειο Παρθεναγωγείο. Επί 9 περίπου χρόνια εργάστηκε σαν "Ιεραπόστολος της γλώσσας, της θρησκείας, και των πατροπαράδοτων ηθών και εθίμων"

Τελικά άφησε την έδρα της διδασκαλίας και εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αθήνα. Τότε παντρεύτηκε και τον φιλέλληνα δημοσιογράφο Ιωάννη Παρρέν (από πατέρα Γάλλο και μητέρα Αγγλίδα), ο οποίος ήταν ιδρυτής του "Αθηναϊκού Πρακτορείου".

Ο άνδρας της είχε πολλή εμπιστοσύνη στην κρίση της και συζητούσε πάντα μαζί της όλες τις υποθέσεις του. Ποτέ δεν της έδειξε ότι τη θεωρούσε κατώτερη του. Έτσι η σχέση της με τον διακεκριμένο δημοσιογράφο Παρρέν και η συναναστροφή της με αξιόλογους πνευματικούς ανθρώπους που την ενημέρωναν για όλα τα πνευματικά, πολιτικά και κοινωνικά ρεύματα της εποχής, βγάζουν στην επιφάνεια, ενθαρρύνουν και ωριμάζουν την ιδέα να γίνει δημοσιογράφος. Να γράφει όχι μόνο για τον εαυτό της αλλά και για τους άλλους. Έτσι έκανε το πρώτο βήμα, πρωτόγνωρο για την εποχή της. Έκδωσε την "Εφημερίδα των Κυριών", την πρώτη γυναικεία εφημερίδα στην Ελλάδα που το πρώτο της φύλλο τυπώθηκε στις 9 Μαρτίου 1887. Γεννήθηκε έτσι η πρώτη Ελληνίδα δημοσιογράφος.

Η Καλλιρρόη Σιγανού -Παρρέν, διευθύνει την εφημερίδα την οποία στην αρχή συντάσσει εξ ολοκλήρου μόνη της. Αργότερα συνεργάζεται με εξάαιρετες κυρίες που έχουν μορφωθεί στο εξωτερικό και συμμαρτούν τον πρωτοπόρο αγώνα της για να βελτιώσει τη θέση της γυναίκας που ζει παραγκωνισμένη, χωρίς οράματα και εμπιστοσύνη στις ικανότητες της, χωρίς δικαίωμα ανώτερης μόρφωσης, χωρίς ασφάλεια στην εργασία της, με το ελάχιστο ημερομίσθιο, το εξαντλητικό ωράριο

(από 6 το πρωί μέχρι 11 το βράδυ), τις άθλιες συνθήκες εργασίας, την παντελή έλλειψη πρόνοιας, κ.λ.π., κ.λ.π.

Στα δύο πρώτα φύλλα υπογράφει αναγραμματιζόντας το επίθετο της. Το άρθρο της υπογράφει η Εύα Πρενάρ. Η εφημερίδα των Κυριών ήταν η πρώτη ελληνική εφημερίδα που συντάκτες της είναι μόνο γυναίκες. Το πρώτο φύλλο κυκλοφόρησε σε 3.000 αντίτυπα που έγιναν ανάρπαστα και ανατυπώθηκε σε 7.000 που πουλήθηκαν την ίδια μέρα σε μια Αθήνα με πληθυσμό 65.000 κατοίκων από τους οποίους πολλοί ήταν αναλφάβητοι.

Τα πρώτα σχόλια ήταν ειρωνικά, υβριστικά, απειλητικά εναντίον της αναρχικής ΠΡΕΝΑΡ.

"Θα την συντρίψω διότι μαστροπεύει τας γυναίκας. Έχω και μάννα και αδελφήν άγαμον", δήλωνε ο διευθυντής της εφημερίδας ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ, ενώ ο άλλος της ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ συμπλήρωνε "Αι γυναίκες είναι πετεινόμυαλοι και ελαφραί. Δεν αξίζει τον κόπον να ασχοληθώμεν" και ο μισογύνης Εμμανουήλ Ροΐδης έλεγε: "Δύο επαγγέλματα αρμόζουν εις τας γυναίκας. Εκείνα της νοικοκυράς και της εταιράς".

Γρήγορα όμως τα ειρωνικά σχόλια μεταβλήθηκαν σε θαυμασμό για το θάρρος με το οποίο επέβαλε και υπερασπίστηκε τα δικαιώματα των γυναικών, την χειραφέτηση τους, την πνευματική και κοινωνική τους εξύψωση. Δίπλα της στάθηκε ο Ξενόπουλος που δήλωσε δημόσια: "Η συντροφιά σου είναι πολύτιμη. Το ήθος σου, η τόλμη και η γραφή σου θαύμα. Εύγε σου Δέσποινα της φιλαλληλίας και της προόδου. Στηρίζω τους αγώνες σου, των γυναικών τους αγώνες με όλη μου τη δύναμη". Ο μεγάλος Παλαμάς, ο εθνικός μας ποιητής όταν διάβασε την εφημερίδα της Κ.Π. μαγεύτηκε κυριολεκτικά και της αφιέρωσε το ποίημα:

"Χαίρε γυναίκα της Αθήνας, Μαρία, Ελένη, Εύα. Να η ώρα σου. Τα ωραία σου φτερά δοκίμασε και ανέβα και καθώς είσαι ανάλαφρη και πια δεν είσαι σκλάβια προς τη μελλούμενη άγια γη πρωτότερα εσύ τράβα και ετοίμασε τη νέα ζωή, μιας νέας χαράς υφάντρα και ύστερα αγκάλιασε, ύψωσε και φέρε εκεί τον άντρα.". Έτσι στο τρίτο φύλλο η Εύα Πρενάρ αποκαλύφθηκε και η Καλλιρρόη Παρρέν συνέχισε την έκδοση

της εφημερίδας της, μια φορά την εβδομάδα, για 31 χρόνια για να σταματήσει το 1918 όταν εξορίζεται στην Ύδρα για τα πολιτικά της φρονήματα.

Η εφημερίδα των Κυριών ήταν από τα μακροβιότερα γυναικεία έντυπα της χώρας μας. Η επιτυχία της Παρρέν έγκειται στο ότι δεν αμφισβήτησε τη γυναικεία φύση, αλλά εν ονόματι της γυναικείας φύσης διεκδίκησε την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού των γυναικών και πρόβαλε το δικαίωμα τους να μορφώνονται και να χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους σε βιοποριστικό επάγγελμα. Δεν ζήτησε να τις απομακρύνει από το σπίτι και τα ιδιαίτερα καθήκοντα τους και τόνωσε την πίστη στα πάτρια ήθη και έθιμα.

Τη βοηθούσε στο δύσκολο έργο της, που ήταν αντίθετο στις αντιλήψεις και πεποιθήσεις εκείνης της εποχής, η έμφυτη δύναμη του λόγου και της πέννας της. Με τη συναρπαστική ευλωτία της ασκούσε μεγάλη γοητεία στο ακροατήριό της.

Πρόπλασμα προτομής που φιλοτέχνησε ο Μάρκος Γεωργιάκης κατά παραγγελία του Λυκείου Ελληνίδων Ρεθύμνου.

Με σοφές διαλέξεις και κατάλληλα άρθρα διαφώτιζε την κοινή γνώμη και οδηγούσε σε μία λογική χειραφέτηση που εμπνεόταν από τα ιδανικά του Έθνους. Ενέπνευσε στις γυναίκες αυτοπεποίθηση και στους άνδρες εμπιστοσύνη στις γυναικείες ικανότητες. Στηρίχτηκε το πρόγραμμα της στις ακλόνητες βάσεις της Ιστορίας και των παραδόσεων και υποστήριξε συγκεκριμένες πρωτοπόρες θέσεις για τη γυναίκα. Άνοιξε τις πόρτες των Ανώτατων εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και σαν συνέπεια άνοιξαν οι πόρτες των δημοσίων υπηρεσιών. Κατοχύρωσε νομικά τη μείωση των ωρών εργασίας και πέτυχε την αύξηση του ημερομισθίου, τη βελτίωση των όρων εργασίας και την αναγνώριση της προσφοράς της στην οικογένεια ως νοικοκυρά, συντρόφου, μητέρας, παιδαγωγού. Προετοίμασε το έδαφος για το δικαίωμα της ψήφου, του εκλέγειν στην αρχή και αργότερα του εκλέγεσθαι.

Και παράλληλα με μηνιαίο παράρτημα στην Εφημερίδα με τίτλο "Οικιακή Εφημερίς" έδινε πρακτικές οδηγίες κοπτικής, ραπτικής, μαγειρικής, υγιεινής διατροφής, οικιακής οικονομίας, καλής συμπεριφοράς και εθιμοτυπίας. Και επειδή, εκείνη την εποχή, το μόνο δικαίωμα δράσεως που αναγνωριζόταν στη γυναίκα έξω από το σπίτι ήταν η φιλανθρωπία οργάνωσε χώρους εξάσκησης αυτής της φιλανθρωπίας με τη σωστή της έννοια. Ίδρυσε δηλαδή με δική της πρωτοβουλία και σε συνεργασία με άλλες αξιόλογες κυρίες διάφορα εναγής ιδρύματα και οργανώσεις καθώς και Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Το 1890 ίδρυσε το πρώτο Κυριακό Σχολείο όπου διδάσκονταν γραφή και ανάγνωση εργάτριες και υπηρέτριες.

Το 1895 Το Άσυλο της Αγίας Αικατερίνης για ανύπαντρες μητέρες και για προστασία από μύριους κινδύνους εργατριών και άλλων κοριτσιών. Έδωσε στην λέξη Άσυλο την πραγματική της σημασία. Άσυλο είναι ο χώρος ο απαραβίαστος ακόμα και από το βλέμμα των περαστικών. Δεν είναι τόπος οδύνης καταδικασμένων ανθρώπων ή κοινωνικών αποβρασμάτων. Είναι ιερό, στοργικό, προστατευτικό καταφύγιο. Το 1896 ίδρυσε το Άσυλο Ανιάτων με τη βοήθεια 20 άλλων κυριών, χωρίς κρατική επιδότηση μόνο με προσφορές φιλάνθρωπων, που έγινε "φωτεινός φάρος της ανθρώπινης αλληλεγγύης".

Το 1896 ίδρυσε τη Μεγάλη Ένωση των Ελληνίδων από τα τμήματα της οποίας το 1900 έγινε Σχολή Επαγγελματικής και Οικοκυρικής και Σχολές Νοσηλείας που στάθηκαν πολύτιμες στους τότε πολέμους του 1897,1912,1922. Ακόμα και πλωτά νοσοκομεία οργάνωσε η Καλλιρρόη Παρρέν και τότε το κράτος αναγνώρισε την αξία της προσφοράς των Σχολών Νοσηλείας που ο καρπερός νους της μεγάλης Κρητικιάς εμπνεύστηκε. Το 1911 ίδρυσε το Λύκειο των Ελληνίδων, το αποκορύφωμα του έργου της.

Βλέποντας τη ξενομανία της εποχής της σκέφτηκε πως ο καλύτερος τρόπος για να διατηρήσουμε την ταυτότητα μας είναι να κρατήσουμε ζωντανή την ελληνική παράδοση, τις ρίζες μας, τα ήθη και έθιμά μας. Και παράδοση είναι μαζί με το χορό και η γλώσσα και η ιστορία και οι διάφορες αξίες, η ελευθερία, η πίστη στην ορθοδοξία και το θεσμό της οικογένειας, ο σεβασμός των ηλικιωμένων, η τιμή στα εθνικά σύμβολα. Κι όλα αυτά τα έθεσε ως σκοπούς στο Λύκειο των Ελληνίδων που

μέχρι σήμερα με τα 45 παραρτήματα του και τα 20 γραφεία του σ' όλο τον κόσμο συνεχίζει με θέρμη τον αγώνα για τη διατήρηση της ελληνικής μας ταυτότητας.

Ακούγεται ολοζώντανη η φωνή της Καλλιρρόης Παρρέν να φωνάζει με πάθος: "Έλληνες πολίτες κρατείστε ότι είναι ελληνικό. Είναι δουλικότητα, ξιपाσιά, αμάθεια η ξενομανία. Είναι πιθηκισμός. Έχουμε τα πάντα ελληνικά, είναι πιο όμορφα από κάθε τι ξένο".

Η Καλλιρρόη Παρρέν είχε εξέχουσα θέση στην Αθηναϊκή κοινωνία με την πολύμορφη, επιβλητική προσωπικότητα της. Ήταν πανέξυπνη, λόγια, γλωσσομαθής, προικισμένη, με αφάνταστες ικανότητες και συγγραφικό-λογοτεχνικό ταλέντο. Έγραψε άρθρα, δοκίμια, μυθιστορήματα και θεατρικά έργα:

- Η ιστορία της γυναικός (3 τόμοι)
- Η ζωή ενός έτους
- Επιστολαί Αθηναίας προς Παρισινήν
- Η χειραφετημένη (μυθιστόρημα) -Παίχθηκε στο θέατρο Κυβέλης
- Τα βιβλία της αυγής (3 μυθιστορήματα)
- Το νέο συμβόλαιο
- Η νέα γυναίκα (τρίπρακτο δράμα, παίχθηκε στο θέατρο Μαρίκας Κοτοπούλη)
- Ταξιδιωτικές εντυπώσεις από τη Ρωσία, την Αμερική, τη Σουηδία

Είναι η πρώτη Ελληνίδα που εκπροσώπησε την Ελλάδα σε Διεθνή Συνέδρια . Τρεις φορές στο Παρίσι, στο Λονδίνο και το 1896 στο Διεθνές Συνέδριο Γυναικών στο Σικάγο όπου η γηραιά πρωταγωνίστρια του φεμινισμού στην Αμερική όταν έμαθε τον αγώνα της Κ.Π. υπέρ της Ελληνίδας γυναίκας ήλθε κοντά της και αρπάζοντας τα δύο της χέρια τα φίλησε λέγοντας "Εύγε σου κόρη μου. Άφησε να φιλήσω αυτά τα χέρια που ανοίγουν εκεί κάτω το δρόμο που άνοιξα εγώ στην Αμερική".

Η Καλλιρρόη Σιγανού-Παρρέν είναι η πρώτη Ελληνίδα που τιμήθηκε με τον Χρυσόν Σταυρό των Ιπποτών του Σωτήρος, το Αργυρούν Μετάλλιον της Ακαδημίας των Αθηνών και το Μετάλλιο τη Πόλεως των Αθηνών.

Το έργο της αναγνωρίστηκε διεθνώς . Η κυβέρνηση της Ελλάδος έκανε το Λύκειο των Ελληνίδων "Εθνικό Ίδρυμα" και δίκαια γιατί υπήρξε το "Σχολείο" που έδωσε Εθνική Αγωγή στις Ελληνίδες και σήμερα αγωνίζεται για την ανεύρεση, συντήρηση και προστασία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Η Καλλιρρόη Σιγανού Παρρέν είναι από τα πιο φωτισμένα μυαλά του τόπου μας τα τελευταία 100 χρόνια, η πρώτη Ελληνίδα δημοσιογράφος, η εκπληκτική πρωτοπόρος, η τολμηρή αγωνίστρια. Η εμπνευσμένη δημιουργός άφησε αυτόν τον κόσμο στις 16 Ιανουαρίου του 1940, χτυπημένη από εγκεφαλικό επεισόδιο.

Κηδεύτηκε δημοσία δαπάνη στο Ά νεκροταφείο Αθηνών όπως οι ήρωες που διακρίνονταν στα πεδία των μαχών. Πολέμησε σκληρά και εκείνη κατά της αμάθειας, των προλήψεων, των σφαλερών ιδεών. Πρόσφερε τον εαυτό της ολόκληρο για την ανύψωση της Ελληνίδας και την πρόοδο της Πατρίδας. "Είχε κλείσει στα μύχια της καρδιάς της την Ελλάδα"

Αποσπάσματα από τον Κόσμο της Ελληνίδος

* Η Ιωάννα Βαλαρή είναι Πρόεδρος του Λυκείου Ελληνίδων Ρεθύμνου

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΑΓΓΕΛΑΚΗ - ΡΟΥΚ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΠΟΙΗΣΗ

Πηγή: <http://www.greece2001.gr/writers/KaterinaAggelakiRouk.html>

Photo: © Ε.ΚΕ.ΒΙ, 2001. Τσουμπλέκας

Βιογραφικό Σημείωμα

Η Κατερίνα Αγγελάκη-Ρούκ γεννήθηκε στην Αθήνα το 1939. Σπούδασε στην Αθήνα, στη Νότια Γαλλία και Ελβετία (Πανεπιστήμιο Γενεύης). Είναι Διπλωματούχος της Σχολής Μεταφραστών και Διερμηνέων (αγγλικά, γαλλικά, ρωσικά). Πρωτοδημοσίευσε στην Καινούργια Εποχή το 1956. Άρθρα και δοκίμια για την ελληνική ποίηση και τη μετάφραση της ποίησης έχει δημοσιεύσει σε πολλά περιοδικά και εφημερίδες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Το 1962 τιμήθηκε με το Α΄ Βραβείο Ποίησης της πόλης της Γενεύης (Prix HENSCH). Το 1985 τιμήθηκε με το Β΄ Κρατικό Βραβείο Ποίησης. Έχει δώσει διαλέξεις και διάβασε ποιήματά της σε Πανεπιστήμια των ΗΠΑ και Καναδά (Harvard, Cornell, Dartmouth, N.Y. State, Princeton, Columbia κ.α.) Το 2000 τιμήθηκε με το βραβείο Κώστα και Ελένης Ουράνη (Ακαδημία Αθηνών). Έργα της έχουν μεταφραστεί σε περισσότερες από δέκα γλώσσες και ποιήματά της βρίσκονται σε πολλές ανθολογίες σε όλο τον κόσμο.

Βιβλία της Κατερίνας Αγγελάκη-Ρούκ

1. Λύκοι και σύννεφα. Αθήνα, Ζάρβανος, 1963. Σελ. 94

2. Ποιήματα '63 - '69. Αθήνα, Ερμείας, 1971. Σελ. 80
3. Μαγδαληνή, το μεγάλο θηλαστικό. Αθήνα, Ερμής, 1974.
4. Τα σκόρπια χαρτιά της Πηνελόπης. Θεσσαλονίκη, Εγνατία /Τραμ, 1977.
5. Ο θρίαμβος της σταθερής απώλειας. Αθήνα, Κέδρος, 1978, 1987. Σελ. 84
6. Ενάντιος έρωτας. Αθήνα, Κέδρος, 1982. Σελ. 56
7. Οι μνηστήρες.(Β΄ Κρατικό Βραβείο Ποίησης 1985) Αθήνα, Κέδρος, 1984. Σελ. 72
8. Όταν το σώμα (Επιλογή 1963-1988). Αθήνα, Ύψιλον, 1988.
9. Επίλογος αέρας. Αθήνα, Κέδρος, 1990.
10. Άδεια φύση. Αθήνα, Κέδρος, 1993.
11. Λυπιού. Αθήνα, Νέο Επίπεδο/ Χειροκίνητο, 1995.
12. Ωραία έρημος η σάρκα. Αθήνα, Καστανιώτης, 1996.

Συγκεντρωτικές εκδόσεις

1. Ποιήματα (1963-1977). Αθήνα, Καστανιώτης, 1997. Σελ.: 232 ISBN: 960-03-1782-8
2. Ποιήματα (1978-1985). Αθήνα, Καστανιώτης, 1998. Σελ. 168. ISBN: 960-03-2078-0
3. Ποιήματα (1986-1996). Αθήνα, Καστανιώτης, 1999. Σελ. 184. ISBN: 960-03-2418-2.

Μεταφράσεις έργων της:

A In English:

1. The Body is the Victory and the defeat of dreams, Wire Press, San Francisco, 1975.
2. Beings and things on their own, New York, 1986.
3. From Purple into night, Shoestring Press, 1997.

A In French:

1. Ανθολογίες: Ανθολογία Σύγχρονης Ελληνικής Ποίησης (Anthologie de la poesie Grecque Contemporaine) 1945-2000, Εκδόσεις Gallimard, 2000. ISBN: 2-041 253-9.

2. Σύγχρονη Ελληνική Ποίηση (Poesie Grecque Contemporaine), Πρόλογος Β. Βασιλικός, Εκδόσεις AUTRES TEMPS 2000.

3. Κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις ΔΕΣΜΟΣ στις 16 Μαρτίου 2001, επιλογή των ποιημάτων της Κατερίνας Αγγελάκη- Ρουκ σε μετάφραση Βόλκοβιτς.

Α In German:

1. Λογοτεχνικά Περιοδικά:

- Neue Sirene: Αρ. 7 (1997) [Σελ. 96-113].

- Neue Sirene: Αρ. 13 (2000)

- Akzente: Αρ. 6 (1998) [Σελ. 529-533]

2. Ανθολογίες (Νεοελληνικής Ποίησης, Επιλογή-μετάφραση Dadi Sideri-Speek)

a) Εκδόσεις ROMIOSINI, 1993

b) Εκδόσεις ROMIOSINI, 1999*

(* Ο τίτλος αυτής της Ανθολογίας είναι στίχος της Κατερίνας Αγγελάκη-Ρουκ. Unter dem Gewicht der Wörter = Κι έσβηνα κάτω από το βάρος της λέξης).

Α In Dutch:

1. Ανθολογία

- Een Glanzende Fiets. Vijftien gesprekken over de Nieuwgriekse literatuur.

Andriette M. Stathi - Schoovel. Amsterdam, Het Griekse Eiland, 1998.

pp. 224. ISBN: 90-72811-05-04.

Μεταφράσεις της Κ. Αγγελάκη-Ρουκ στα ελληνικά

1. Ντύλαν Τόμας, Κάτω από το γαλατόδασος, Ερμείας, 1973.
2. Αντρέι Βοζνισιένσκι, Ποιήματα, (Επιλογή, μτφρ. από ρώσικα), Μπουκουμάνης, 1974.
3. Σύγχρονοι Αμερικανοί Ποητές, Ύψιλον, 1983.
4. Γουίλλιαμ Σαίξπηρ, Το ημέρωμα της στρίγγλας, (Θέατρο Ευαγγελάτου), 1988.
5. Βλαντιμίρ Μαγιακόβσκι, Πως φτιάχνονται τα ποιήματα (δοκίμιο και ποιήματα μτφρ, από ρωσικά). Ύψιλον, 1988.
6. Σέιμους Χήνυ, Τα ποιήματα του βάλτου, Καστανιώτης, 1996.
7. Σύλβια Πλαθ, Το κουστούμι δε με μέλει, Πατάκης, 1996.
8. Ζακ Λακαρριέρ. Τα παιδικά χρόνια του Ίκαρου, Πατάκης, 1997.
9. Λερμόντοφ, Ένας Ήρωας του καιρού μας, (μτφρ. από τα ρωσικά), Καστανιώτης 1998.
10. Α. Πούσκιν, Ευγένιος Ονεγκίν, (μυθιστόρημα σε στίχο), (μτφρ. από τα ρωσικά), Καστανιώτης, 1999.

Επιστολή του Νίκου Καζαντζάκη στη βαφτιστήρα του Κατερίνα

(Antibes 24-7-50)

Δε λέγεται η χαρά που μούδωσε ο ερχομός του Γιάννη σπίτι μου. η χαρά κι η συγκίνηση. αυτό θα πει φιλία. Ποτέ δε θα τον ξεχάσω.

Τώρα περιμένουμε εσάς, πότε; που; η Ελένη Σας γράφει. Θ' ανέβουμε τον Αύγουστο στο βουνό ν' ανασάνουμε λίγο άγριον αέρα. ετούτη η Γαλανή θάλασσα είναι γλυκιά και deprimante και μαλακώνει τη σάρκα.

Δουλεύω καλά. ψυχή και κορμί υπακούουν ακόμα στο δαίμονα που κάθεται μέσα μου, με το βούρδουλα στο χέρι. Ωσπότε; Θα δούμε!

Χαιρετώ γη γενναία συνάδελφο Κατερίνα, που γρήγορα θα πιάσει την πένα να με παραμερίσει. Τράβα να περάσω, τόπο στους νέους! Θα μου πει κι εγώ θα της δώσω την εφκή μου, να με ξεπεράσει. Ο "Θεός" μαζί Σας! Καλήν αντάμωση.

Πάντα

Ν. Καζαντζάκης.

Τι έγραψε ο Τύπος για τα ποιήματα της

ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΑΓΓΕΛΑΚΗ-ΡΟΥΚ

(αποσπάσματα από κριτικές και συνεντεύξεις)

Έλενα Χουτούρη. Έχετε ήδη πάνω από σαράντα χρόνια στην ποίηση και μόνο. Τι είναι τελικά αυτό που σας κάνει να μην ξεφεύγετε καθόλου από την ποίηση, να μην έχετε πάει ποτέ προς ένα διαφορετικό λογοτεχνικό είδος;

Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ. Θα σας το πώς κάπως περιγραφικά. Φαντασθείτε ένα ζωγράφο να περπατά σ' ένα δάσος και ξαφνικά το βλέμμα του να πέφτει σ' ένα δέντρο ανάμεσα στα τόσα άλλα και να λέει "αυτό θέλω να ζωγραφίσω". Βλέπει δηλαδή μόνον αυτό και κανένα άλλο γύρω του. Έτσι κι εγώ. Περπατώ στο δρόμο και βλέπω μόνον εκείνα τα πράγματα που μπορούν να μεταλλαχθούν σε ποίηση. Κι αυτό το έχω από μικρή. Χωρίς να το ξέρω έχω εξασκήσει το μάτι του μυαλού μου να βλέπει μόνο ό,τι μπορεί να γίνει ποίηση. Αφήνω λοιπόν απ' έξω εκείνα που μπορούν να γίνουν πεζό ή θέατρο. Δεν τα βλέπω. Ή κι αν τα δω δεν ξέρω τι να τα κάνω. Αφήστε που βαριέμαι να γράψω όλες αυτές τις λεπτομέρειες "πήγε, ήρθε, σήκωσε το ακουστικό, είπε καλημέρα κ.λ.π.". Το μόνο διαφορετικό που έχω σκεφθεί να γράψω είναι η αυτοβιογραφία μου. Άλλες στιγμές πάλι λέω και τι ενδιαφέρον έχει η ζωή μου για να τη γράψω. Τα μόνα εξαιρετικά που βρίσκω είναι το ότι μεγάλωσα κάτω από τη σκιά του Καζαντζάκη και ότι από παιδάκι βίωσα την αναπηρία και πάντα αγωνίστηκα να τη χρησιμοποιήσω έτσι, ώστε τελικά να ανθίσει. Ωστόσο, σκέφτομαι ότι η συγγραφή μιας αυτοβιογραφίας ηχεί κάπως σαν "αποχαιρετισμός στα όπλα" κι αυτό με καταθλίβει. Θα δούμε...

Από συνέντευξη στην

Εφημ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 12.7.1998

" Λύκοι και σύννεφα. Αθήνα, Ζάρβανος, , 1963. Σελ. 94.

" Ποιήματα '63 -'69. Αθήνα, Ερμείας, 1969. Σελ. 80.

...Στις πρώτες δύο της συλλογές Λύκοι και Σύννεφα και Ποιήματα 63-69 η ποιήτρια καταφεύγει στους μύθους. Όμοια με τον κυνηγό που γοητεύεται από τα περήφανα πουλιά που πετάνε ψηλά κι έχουν ωραία ονόματα η ποιήτρια αναζητά μύθους και ιστορικά πρόσωπα από τον ουρανό της Ελληνικής Μυθολογίας και δανειζόμενη την αύρα τους, τους ενσωματώνει στους στίχους της, ανατρέποντας ποιητικά την πλοκή τους...

...Την περίοδο αυτή εμφανίζονται στην ποίηση της KAR και τα άλλα δύο μόνιμα μοτίβα που θα την ακολουθήσουν σ' ολόκληρη την ποιητική της διαδρομή. Η φύση και η απόλυτη, θα λέγαμε θρησκευτικού χαρακτήρα πίστη της ποιήτριας στην σοφία της, αλλά και η προέκτασή της, το ζωικό βασίλειο.

Αλέξης Σταμάτης

Ποιητής, Πεζογράφος

Περιοδικό ΕΛΙΤΡΟΧΟΣ, Καλοκαίρι 1998

Τα σκόρπια χαρτιά της Πηνελόπης. Θεσ/κη, Τραμ, 1977. Σελ. 32

... Η Πηνελόπη ενσαρκώνει τη γυναίκα που είναι μόνη, που έχει να παλέψει με τις χίλιες αντιξοότητες, που διαστρέβλωσαν τον έρωτα και που είναι υποχρεωμένη, ταγμένη, θα έλεγε κανείς να φέρει τα πράγματα στη θέση τους, ή καλύτερα να υποστεί την τραγικότητα των πραγμάτων. Γράψιμο απλό, "μοναχικό", καθαρότερο και πιο, συγκεκριμένο από εκείνο του 1963, παρά το ότι εντέλει η συλλογή σου αφήνει την αίσθηση του "λίγου". Τα ποιήματα έχουν άρρηκτη συνοχή και συναρτησιακή σχέση. Η θέση του επόμενου καλύπτει το προηγούμενο και η δομή τους στοιχειοθετεί την κατάληξη. Μικρά και μεγάλα γραμμένα "ήρεμα" με μια θαυμαστή ωριμότητα και γνώση. Μικρές "ερωτικές πραγματείες", θα έλεγε κανείς ...

Γιώργος Μαρκόπουλος

Ποιητής

Περιοδικό ΔΙΑΒΑΖΩ, 3-4/1978

Ο Θρίαμβος της σταθερής απώλειας. Αθήνα, Κέδρος, 1987 σελ. 84

...Η ποιητική γλώσσα της Ρούκ μου φέρνει στο νου τη λειτουργία του αρχέγονου λόγου. Όταν η έκφραση της γνώσης και του αισθήματος ήταν ακόμα μία, όταν ποίηση, φιλοσοφία, θρησκεία και επιστήμη δεν είχαν ζητήσει το μερίδιό τους από την πατρική περιουσία, αλλά ζούσαν αξεχώριστα και καλλιεργούσαν το κοινό τους έδαφος - όταν η αλήθεια νοούνταν ακόμα σε σφαίρα και η γλώσσα ήταν το μέσο της αληθινής επικοινωνίας, της εσωτερικής προσέγγισης. Αυτό που διαφοροποιεί την ποίηση της Ρουκ, τόσο από κείνη των συγχρόνων της όσο και από κείνη την "υπαρξιακή" (ή "ουσιαστική") των παλιότερων είναι το ότι οι αναζητήσεις και τα ευρήματά της νιώθεις να βγαίνουν από την άμεση και πρωτογενή επαφή της με τα ίδια τα πράγματα, από μια εμπειρική σοφία εκφρασμένη αποφθεγματικά, που δε χρησιμοποιεί τίποτα από τα "πρέτ-α-πορτέ" των διαφόρων ιδεολογικών αισθητικών ή διανοητικών ρευμάτων και που συγχρόνως μπορεί να διατηρεί όλη τη θερμότητα και την ορμή του καθαρά ποιητικού πάθους. Πρόκειται, όχι για μια "φιλοσοφική ποίηση", με τη συνηθισμένη έννοια του όρου, αλλά για μια "ποίηση φιλοσοφία" - αν ίσως ένας τέτοιος χαρακτηρισμός είναι σε θέση ν' αποδώσει πιο σωστά αυτό το "σπάνιο είδος".

Αντώνης Φωστιέρης

Ποιητής

Εφημ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 9-8-1979

Οι μνηστήρες (Β΄ Κρατικό Βραβείο Ποίησης 1985). Αθήνα, Κέδρος, 1984. Σελ. 72.

Στους Μνηστήρες, 1984 (Κέδρος) η ποιήτρια μοιάζει να αποχαιρετά τον μεγάλο έρωτα, τον έρωτα σαν βλέψη αλλά και ιστορία. Τα ποιήματα είναι πια εκφάνσεις ζωής, βιωματικά θραύσματα που ναι μεν εισπράττονται σωματικά αλλά δεν κατατείνουν στο σώμα. Η ζωή σαν να μετατοπίζεται προς το πάνω μέρος του κορμιού. "...μια από τις πέντε αισθήσεις / ήταν αρκετή / όταν η ζωή είχε μια παραπάνω αρετή / την αλήθεια". "Αλλά ο έρωτας είναι / η πιο σκληρή απελπισία / δεν περιέχει το τέλος του / σαν όλα τα παρήγορα πράγματα / της φύσης...".

Χημικό εργοστάσιο ή κουβούκλιο για το πνεύμα, το σώμα είναι η μόνη απευδής μαρτυρία της ύπαρξής μας σ' αυτόν τον κόσμο, η μόνη κατ' εξοχήν αλήθεια, και σαν τέτοια δεν μπορεί παρά να είναι το πιο συγκινητικό επιχείρημα για την μοναδικότητα αυτού του ακατανόητου, αόριστου περιεχόμενου που περιθάλλει: της ψυχής.

Αλέξης Σταμάτης

Ποιητής, πεζογράφος

Περιοδικό ΕΛΙΤΡΟΧΟΣ

Καλοκαίρι 1998

...Η Αγγελάκη πλησίασε περισσότερο απ' οποιονδήποτε ποιητή που ξέρω, στο να κάνει το σώμα να μιλάει μια αναγνωρίσιμη γλώσσα. Παρατηρούμε επίσης: μια φίνα αδιαφορία για τις λεπτολογίες, μια τυφλά, ενστιχτώδικη έκφανση, έναν τρόπο χρήσης των λέξεων γιομάτο ακρίβεια και αποφασιστικότητα. Είναι κάτι που σχετίζεται με κέφι, με ευλάβεια, ντομπροσύνη και μια απουσία άμυνας, λες κι αυτή δεν χρειάζεται την ασπίδα που οι άλλοι προβάλλουν ή σαν να ήταν αρκετά δυνατή για να επιζήσει χωρίς τέτοιες άμυνες...

Daniel Weissbort

Άγγλος ποιητής

Περιοδικό Modern Poetry in

Translation, issue 13

Επίλογος αέρας

Τα ποιήματα αυτά έρχονται από ένα πραγματικό κέντρο. Έχουν σπίτι και πατρίδα σ' ένα χώρο και χρόνο πραγματικό. Ζωές πραγματικές και πραγματικές συναλλαγές με τους ανθρώπους είναι το υλικό τους. Είναι συγκεκριμένα, αισθησιακά και χαρακτηριστικά. Τα ποιήματα επαληθεύονται, πείθουν, αγγίζουν την αλήθεια στην καρδιά του αναγνώστη όταν ο ποιητής φροντίζει την πραγματικότητα, την πιστεύει, ζει μέσα σ' αυτήν και αγωνίζεται μετά να εκφράσει πως νιώθει κανείς ζώντας μέσα σ' αυτή...

David Constantine

Άγγλος ποιητής

Εισαγωγή από τη συλλογή

From Purple Into Night

Άδεια Φύση, Αθήνα, Κέδρος, 1993. Σελ. 62 ISBN: 960-04-0780-0

Κι ακόμα, υπάρχει κάτι σ' αυτή την ποιήτρια που σπάνια έχει κανείς την ευκαιρία να το θαυμάσει, ένας έντονος τόνος προσωπικού, επιπλέον δε "προφορικού", τρόπου έκφρασης που μοιάζει να ηχεί οικείος όταν έρχεσαι σε επαφή μαζί του, τέλος πάντων ένας τόνος που παίρνει

εξομολογητικές αποχρώσεις δίχως να γίνεται μελοδραματικός, κι αυτό δεν είναι εύκολο. Υπήρχε πάντα αυτό το μουσικό στολίδι στα κείμενα της Ρουκ, οι μεταπτώσεις του ποιήματος απ' την αφηρημένη ανάπτυξη στην ξαφνική απαρτίωση ενός πρώτου προσώπου της αφήγησης, κάτι σαν ζύπνημα της ποίησης, που παύει να κοιτάζει τον εαυτό της στον καθρέφτη και στρέφεται προς τον άνθρωπο.

Ευγένιος Αρανίτσης

Συγγραφέας, Κριτικός λογοτεχνίας

Εφημ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 11.8.1993.

Λυπιού, ένα ποίημα. Δύο ξυλογραφίες του Γιάννη Στεφανάκη. Αθήνα, Νέο Επίπεδο, 1995. Σελ. 30

Η "Λυπιού" είναι η φανταστική χώρα που επινόησε η ποιήτρια, για να καταφεύγει εκεί στους δύσκολους καιρούς της μοναξιάς, της εγκατάλειψης ή της παραίτησης. Χώρα του έρωτα και του θανάτου, της θλίψης αλλά και της λυτρωτικής ανακούφισης, η "Λυπιού" συμφιλιώνει και συμβιβάζει αρμονικά όλες τις αντιθέσεις. Ξεδιπλώνεται σε απροσδιόριστο χρόνο και αδιευκρίνιστο τόπο, παρέχει γαλήνη και ηρεμία, εξαγνίζει κι εμψυχώνει. Η "Λυπιού" γίνεται έτσι τρόπος απόδρασης και ιδανικό ερημητήριο.

Ηρακλής Παπαλέξης: Ποιες προϋποθέσεις απαιτούνται για να πολιτογραφηθεί κάποιος στη "Λυπιού";

Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ: Για να πολιτογραφηθεί κανείς στη Λυπιού δεν φτάνει να 'ναι λυπημένος. Πρέπει η θλίψη του να έχει ορισμένο ύφος και υφή, να υπάρχει μια εσωτερική γνώση για το περιεχόμενό της. Ο ορισμός του περιεχόμενου αυτού είναι δύσκολος. Δεν είναι αίσθηση απώλειας, γιατί ό,τι έχει χαθεί δεν πονάει πια τόσο. έχει μειωθεί η αξία του γιατί δεν περιτριγυρίζεται από επιθυμία. Δεν είναι οι πεθαμένοι, γιατί αυτοί δεν σε κυνηγάνε πια, μια κι αδυνάτισε στη μνήμη σου το πρόσωπό τους, άρα κι η ισχύς τους επάνω σου.

Στη Λυπιού μπαίνεις όταν φοβάσαι και να ελπίσεις μήπως και η ελπίδα ανήκει σ' ένα χώρο όπου εσύ πια ποτέ δεν θ' ανήκεις.

Από συνέντευξη στο

Περιοδικό ΔΙΑΒΑΖΩ, Αρ. 363, 5/1996

Ωραία έρημος η σάρκα, Αθήνα, Καστανιώτης, 1996. Σελ. 54

ISBN: 960-03-1439-X

...αρκετά από τα ποιήματα της συλλογής μπορούν να χαρακτηριστούν ως "ποιήματα ποιητικής".

Η Αγγελάκη - Ρουκ χειρίζεται τα θέματα αυτά χωρίς να προσφύγει στη μνήμη και χωρίς να αναζητά ερείσματα για να προχωρήσει στη ζωή, εκτός από εκείνα τα νηπενθή φάρμακα που φέρνει η Τέχνη της Ποίησης. Αποδέχεται με στωικότητα και ηρεμία την πανανθρώπινη μοίρα, για να καταλήξει σε λιτούς στίχους: "Ένα τίποτα άνοιξης ερχόταν με τον αέρα / ένα τίποτα έρωτα ξαφνικά μες στην κάμαρα / "ένα τίποτα" είπαμε και πέρασε η ζωή...

Δημήτρης Δασκαλόπουλος

Ποιητής, βιβλιογράφος

Εφημ. ΤΑ ΝΕΑ, 16.1.1996

Ποιήματα 1963-1977, Αθήνα, Καστανιώτης, 1997. Σελ. 232

ISBN: 960 -03 - 1782 -8

... Πριν από 40 χρόνια ο Γιώργος Σεφέρης σημείωνε: "Καταβάθος ο ποιητής έχει ένα θέμα. Το ζωντανό σώμα του". Και ακριβώς τις πρώτες δόκιμες προσπάθειες της Κ. Αγγελάκη - Ρουκ να μιλήσει, χωρίς περιορισμούς και προσωπεία, για τις περιπέτειες του σώματος μπροστά στον έρωτα και στον θάνατο, την αποδοχή και την απόρριψη, θα είχαμε στερηθεί αν δεν κυκλοφορούσε η παρούσα συγκεντρωτική έκδοση. Το ενδιαφέρον δεν είναι απλά γραμματολογικό. Όταν συναντάς στίχους σαν τους ακόλουθους "το σώμα όλο ξαναφτιάχνει τον εαυτό του/ σηκώνεται και πέφτει στο κρεβάτι/ Σα να το πελεκάνε/ πότε άρρωστο και πότε ερωτευμένο/ ελπίζοντας πως ό,τι χάνει σε αφή/ κερδίζει σε ουσία", αισθάνεσαι ότι η θερμοκρασία του ποιητικού σώματος παραμένει υψηλή. Είκοσι δύο χρόνια μετά την πρώτη δημοσίευσή τους οι στίχοι αυτοί εξακολουθούν να μας συγκινούν και αυτό εντέλει ενδιαφέρει τον καλοπροαίρετο αναγνώστη.

Νίκος Δαββέτας

Ποιητής

Εφημ. ΤΟ ΒΗΜΑ 3.5.1998

Ποιήματα 1978-1985, Αθήνα, Καστανιώτης, 1998. Σελ. 168 ISBN: 960-03-2078-0

Μολονότι λέγεται πως, από ένα σημείο και ύστερα "οι εικόνες (αυτής της ποίησης) κάθονται περισσότερο στη γη", το στοιχείο που κυριαρχεί στη Ρουκ είναι ο αέρας. Όχι ως άνεμος αλλά σαν το αιθέριο περιβάλλον του ποιήματος-ονείρου. Η θεωρία διδάσκει πως ένα ποίημα δεν πρέπει να μοιάζει με όνειρο και πως το όνειρο δεν είναι δημιουργικό: ασφαλώς τα ποιήματα της Ρουκ δεν είναι όνειρα, όμως συναρμολογούνται πάντα σ' ένα θαυμάσιο τόπο μυστηριώδους αχλής, στο θάμπωμα ενός καλοκαιριού όπου η πυκνότητα της σάρκας (η σάρκα, το Σώμα, είναι, εδώ, το κεντρικό θέμα) εξουδετερώνεται από τη χάρη μιας σχεδόν οραματικής σύλληψης, από τη μουσικότητα της αιώρησης: η σάρκα είναι, τρόπον τινά, η αρχή και το τέλος ενός ακίνητου ταξιδιού, όμως το βάρος της μετατρέπεται σε διαφάνεια. Το αέρινο περιβάλλον στη Ρουκ, όπως και στους ποιητές της γενιάς του '30 που προηγήθηκαν, σημαίνει τη δυνατότητα να ονειρεύεσαι την ίδια σου τη ζωή τη στιγμή που τη ζεις.

Ευγένιος Αρανίτσης

Συγγραφέας, Κριτικός Λογοτεχνίας

Εφημ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

Ποιήματα 1978-1985

...Το βέβαιο είναι ότι από τους νεότερους ποιητές η Ρουκ ξανάβαλε στα κρατούμενα της ποίησης το στοιχείο της ενόρασης, και η διαπίστωση αυτή έχει ακόμα μεγαλύτερη σημασία αν σκεφθούμε ότι την εποχή εκείνη η ενόραση ήταν περίπου ταυτισμένη με την παρανόηση των ποιητικών τοπίων του Ρίτσου και του Ελύτη. Από αυτή την πλευρά το έργο της διαπνέεται από το άνοιγμα προς τον κόσμο, από μια μυστικιστική αναγωγή σε μια διέπουσα κοσμική αρχή, η οποία πάντως δεν κατανοείται λογικά, αλλά προσφέρεται γνωστικά. Αυτό το άνοιγμα της ύπαρξης τελικά επιχειρεί να μας περιγράψει, όχι όμως με τη θλίψη του σκοτεινού λόγου, αλλά με το βηματισμό, την ανάσα και τη βιωματική σοφία εκείνων των λυρικών μας που είδαν την ατομικότητα ως ηθική, παρέκκλιση: Ενωώ, μεταξύ άλλων τον Σικελιανό, τον Παπαδίτσα ή τη Μελισσόανθη...

Αλέξης Ζήρας

Κριτικός λογοτεχνίας

Εφημ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 7.8.1998

Επιστολή του Οδυσσέα Ελύτη στην Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ

Παρίσι, 30 Μαρτίου 1971

Αγαπητή Κατερίνα,

Πριν απ' όλα συγχαρητήρια για το δικό του ποίημα. Τόση οξύτητα κι ευαισθησία μαζί, σπάνια έχω συναντήσει. Και αυτό είναι στο ενεργητικό της γενιάς σου καθώς και όλο το βιβλίο που δείχνει ότι η ποίηση δεν παρακμάζει (τουλάχιστον στην Ελλάδα) τόσο γρήγορα όσο το θέλουν μερικοί κακοπροαίρετοι προφήτες. Για μερικά από τα ποιήματα αυτά έχω επιφυλάξεις - μερικά άλλα τα βρίσκω πολύ σημαντικά - γενικά όμως νομίζω πως αν οι ξένοι μπορούσαν να διαβάσουν ελληνικά, θα παθαίναν εκείνοι σύμπλεγμα κατωτερότητας και όχι εμείς οι απομονωμένοι που διαδώσαμε στο πείσμα των πάντων. Δώσε τον χαιρετισμό μου στη συντροφιά σου και την ευχή να δούμε σύντομα έναν δεύτερο τόμο.

Με αγάπη

Ελύτης

F, Rue de l' Eperon (b)

ΚΙΚΗ ΔΗΜΟΥΛΑ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΠΟΙΗΣΗ

Πηγή: <http://www.greece2001.gr/writers/KikiDimoula.html>

Photo: © E.KE.BI, 2001. Σταφυλίδου

Βιογραφικό σημείωμα

Γεννήθηκε το 1931 στην Αθήνα. Εργάστηκε στην Τράπεζα της Ελλάδος επί είκοσι πέντε χρόνια, από το 1949 - 1974. Στα γράμματα πρωτοεμφανίστηκε το 1952 με την ποιητική συλλογή "Ποιήματα" που μετά από λίγο την απέσυρε η ίδια από την κυκλοφορία. Παντρεμένη με τον ποιητή Άθω Δημουλά από το 1954 και μητέρα δύο παιδιών, εξέδωσε έκτοτε εννέα ποιητικές συλλογές. Μέρος του έργου της έχει μεταφραστεί στα Γαλλικά, Αγγλικά, Ισπανικά, Σουηδικά, Γερμανικά και Ιταλικά.

Βραβεία - Διακρίσεις:

" 1972, Β΄ κρατικό Βραβείο Ποιήσεως, για τη συλλογή: "Το λίγο του κόσμου".

" 1989, Α΄ Κρατικό Βραβείο Ποιήσεως, για τη συλλογή "Χαίρε ποτέ"

" 1995, Βραβείο Κώστα και Ελένης Ουράνη, (Ακαδημία Αθηνών),

για τη συλλογή: "Η εφηβεία της λήθης".

" 2001, Αριστείο των Γραμμάτων της Ακαδημίας Αθηνών, για το σύνολο του έργου της.

Εργογραφία

Έρεβος, 19561. Αθήνα, Στιγμή, 19902σελ.. 42, ISBN 960-269-000-3

Ερήμην, 19581. Αθήνα, Στιγμή, 19902, σελ. 34, ISBN 960-269-001-3

Επί τα ίχνη, 19631. Αθήνα, Στιγμή2, 1994, σελ. 49

Το λίγο του κόσμου, 19711. Αθήνα, Νεφέλη, 19832, Αθήνα, Στιγμή, 19903, σελ. 103, ISBN:960-269-003-8)

Το τελευταίο σώμα μου, Αθήνα, Κείμενα1, 1981, Αθήνα, Στιγμή, 19892 σελ. 97, ISBN: 960-296-01-9)

Χαίρε ποτέ, Αθήνα, Στιγμή, 1988, σελ. 89, ISBN: 960-269-143-3

Η Εφηβεία της λήθης, Αθήνα, Στιγμή, 1994. Σελ. 116, ISBN: 960-269-012-7

Ποίηση, (συγκεντρωτική έκδοση) Αθήνα, Ίκαρος, 1998, σελ. 494,

ISBN: 960-7721-36-5

Ενός λεπτού μαζί, Αθήνα, Ίκαρος, 1998, σελ. 66, ISBN 960-7721-37-3

Ήχος απομακρύνσεων, Αθήνα, Ίκαρος, 2001, σελ. 84, ISBN 960-7721-66-7

Μεταφράσεις

Στα Σουηδικά:

Glomskans Puberter [tr.by]: Ingemar Rhedin Stockholm, Axion Editions, 1997. Σελ. 185. ISBN 960-259-143-3 - (δίγλωσση έκδοση).

Fren Mina Run [tr.by] Hekan Edgren, Ellertsoms - Lund, 1977. Sel. 92 ISBN 0284/4-6705 και ISBN 91-86489 -67-4

Στα Γαλλικά:

Je te Salue Jamais [tr.by]: Michel Vokovitch, Paris, Desmos Cahiers Grecs, 1992. σελ. 105, ISBN 2-910965-11-2 (δύγλωσση έκδοση)

Du peu du Monde et autres poemes [tr. By]: Martine Plateau-Zycounas. Editions Orphee/ La Difference, 1995. Σελ. 119. ISBN 0-993-8672

Στα Αγγλικά:

Lethe's Adolescence [tr.by]: David Conolly, Minnesota, A Nostos Book - Theofanis Stayrou 1996. Σελ. 84 ISBN 0-932963-08-0

Στα Ισπανικά:

31 Poemas [tr.by] : Nina Anghelidis και Carlos Spinedi, Nuevohacer Argentina, 1998. Σελ. 84. ISBN 950-694-554-3

Στα Γερμανικά:

Eine Minute Zysammen [tr.by]: Eyangellia Karamountzou, Axel Dielmann - Verlag, Frankfurt, 2001. Σελ.1. 31. ISBN: 3-933974-07-0

Στα Ιταλικά:

L' Adolescenza Dell' Oblio [tr.by]: Paola Maria Minucci. Milano, Grocetti Editore, 2000. Σελ. 179 ISBN 88-8306-022-9 (δύγλωσση έκδοση).

Η ποιήτρια

ΚΙΚΗ ΔΗΜΟΥΛΑ

Η ώριμη ποίηση της Κικής Δημουλά μετατόπισε τον νεοελληνικό ποιητικό λόγο σε μια καινούργια διάσταση γραφής. Βιώνοντας το δράμα της υπαρξιακής διάλυσης του μεταπολεμικού ανθρώπου και ταυτόχρονα το αδιέξοδο ενός κόσμου που έχει χάσει το χάρισμα της πίστης, η ποίησή της χαρτογράφησε ένα κόσμο χωρίς βεβαιότητες και εστίες, έναν κόσμο μέσα στον οποίο ο ποιητής για να υπάρξει έπρεπε να καταδυθεί στις θεμελιακές δυνάμεις της δημιουργικής πράξης και να παρέμβει καθοριστικά στην λογική τους.

Έτσι η γραφή της Δημουλά έστρεψε την γραμματική της ελληνικής γλώσσας εναντίον της σημασίας των λέξεων της, επιχειρώντας να ενδυναμώσει το συγκινησιακό απόθεμα του στίχου μέσα από την έκπληξη και τον αιφνιδιασμό. Όλοι οι στίχοι της υπαινίσσονται την

στερεότητα ενός κόσμου που δεν τον βλέπουν τα μάτια αλλά που φανερώνεται ακέραιος μέσα από την φαντασιακή ανασυγκρότησή του εντός του ποιήματος ως οργανικού συνόλου. Με την ποίηση της Δημουλά η διάσταση του αίονης και του αδόκητου κατέστη ενεργός παράγοντας ποιητικής συγκίνησης στην γλώσσα μας.

Η ποίησή της αναπτύσσει την θεματική της απουσίας και της λήθης σαν ένα μετατοπιζόμενο καλειδοσκόπιο, όπου τα χρώματα και τα σχήματα διαλύονται και συγχέονται το ένα μέσα στο άλλο για να ανασυνταχθούν σε μια κρυφή αρμονία και τάξη.

Η ποίηση της Δημουλά μεταβάλλει αγιαστικά την ρευστότητα σε πορεία μετουσιωτική: το σύμπαν ξαναγίνεται κόσμος, η αγωνία μεταμορφώνεται σε αδημονία, η απουσία εμφανίζεται ως πλήρωμα χρόνου. Η γλώσσα της ποιήτριας διασπά τους εθισμούς και καταργεί τις βεβαιότητες μιας ρομαντικής παράδοσης που δεν βλέπει τον χαμένο χρόνο ως διαρκή και ενεργό παρουσία. Μέσα από τους στίχους της ο προσωπικός χρόνος γεννιέται εκ νέου και κερδίζεται για πάντα ως συλλογική εμπειρία και πρισματική εικόνα. Η ποίησή της μέσα από τα σκύβαλα του Ηράκλειτου αρθρώνει τον κάλλιστο κόσμο μιας προσωπικής οντολογίας και τον καθιστά αισθησιακή ύλη και αισθητικό φαινόμενο.

Για την Δημουλά η σιωπή, η αποδημία, η ελαχιστότης εισέρχονται μέσα στην γλώσσα για να διαλύσουν την συνοχή μιας λογικής που δεν μπορεί να αποκρυπτογραφήσει το μήνυμά τους. Μέσα τους η ποιήτρια ανακαλύπτει υπαρξιακές διαστάσεις που λανθάνουν στην εμπειρία αλλά που το μυαλό, σκοτισμένο από την ορθολογιστική ζάλη, αρνείται να τις αποδεχθεί. Αυτός είναι και ο σκοπός της ποίησής της: να δημιουργήσει τον χώρο όπου θα πραγματοποιηθούν τα επιφάνεια του κάλλιστου κόσμου. Κάθε της ποίημα αποτυπώνει και εντοπίζει διαστάσεις αυτού του αναμενόμενου κόσμου μέσα στην πολυμορφία και την απροσδιόριστη τάξη του.

Για τούτο και κάθε ποίημα υπονομεύει την επικράτεια της σιωπής, κάθε λέξη καταργεί το κράτος του ζόφου. Η ποιήτρια θέλει να φέρει στο φως της όρασης τις κινητήριες δυνάμεις της ψυχής - όχι το φροϋδικό υποσυνείδητο των καταπιεσμένων επιθυμιών αλλά το χώρο του *id*, της σκοτεινής Περσεφόνης που ανήκει σε καθέναν από τους θνητούς και βασιλεύει μέσα στον προσωπικό μας άδη: μια προσωπική άνοιξη, διάνοιξη στην πολυμορφία. Κάθε ποίημα λοιπόν της Δημουλά είναι μια νέκυνια, μια ανάκληση νεκρών μέσα από την κατονομοσία της απύσασ αίσθησης που άφησαν πίσω τους: και κάθε όνομα ουσιουργεί στους στίχους της, πλάθει ουσία και ενέργεια σώμα, λόγο και ανθρώπινη ζεστασιά.

Για την Δημουλά τα πάντα ζουν σε μια πολυεπίπεδη ταυτοχρονία, μέσα στον χρόνο της μνήμης όπου δεν υπάρχει διάκριση στιγμών αλλά όλα ταυτίζονται απόλυτα και

απελευθερώνονται λυτρωτικά μέσα από το δέος της μνήμης. Γιατί αυτό το πρωταρχικό συναίσθημα κυριαρχεί στο έργο της: δέος μπροστά στον χαμό και την διάλυση, στον χρόνο και τη φυγή, δέος μπροστά στην δύναμη της γλώσσας να ανασταίνει και να αποκαθιστά στην ευκρινέστερη ακεραιότητά τους όσα έχουν σβήσει και απομακρυνθεί.

Εν ολίγοις, η ποίηση της Δημουλά εικονογραφεί την αποκατάσταση συμμετρικών αναλογιών μεταξύ μνήμης και πραγμάτων, μεταξύ ανθρώπων και χώρου, βλέπει ττέλος μέσα στην φθορά μιαν πρόγευση μετουσίωσης, την διάρκεια που χαρίζει στο χάος και την σύγχυση της ιστορίας ή λυτρωτική παρέμβαση της γλώσσας.

Βρασίδας Καραλής
Επίκουρος Καθηγητής,
Πανεπιστήμιο Σίδνεϋ

Τι έγραψε ο Τύπος για τα βιβλία της ΚΙΚΗΣ ΔΗΜΟΥΛΑ

(αποσπάσματα από κριτικές)

Χαίρε ποτέ, Αθήνα, Στιγμή, 1988

Σελ. 89. ISBN: 960-269-143-3.

Δεν συμβαίνει συχνά να συναντά κανείς ένα ποιητικό σύμπαν που να του προκαλεί σπάνιες συγκινησιακές φορτίσεις και κορυφώσεις. Ακριβώς γιατί δεν συμβαίνει και στους ποιητές συχνά να φτάνουν σε ύψη ποιητικής δημιουργίας. Αυτές οι φορές είναι ανεπανάληπτες, γι' αυτό, όταν εμφανίζονται, πρέπει να χαιρετίζονται αναλόγως. Μ' ένα τέτοιο ποιητικό σύμπαν μας εκοινώνησε τις τελευταίες ημέρες του '88 η Κική Δημουλά. Δεν είναι βεβαίως η πρώτη φορά που η ποιήτρια συγκινεί και απογειώνει με την ποίησή της. Από τις πλέον άξιες, η μέχρι σήμερα ποιητική της προσφορά. Ωστόσο με το τελευταίο της βιβλίο, που φέρει τον λαλίστατο, για ό,τι σημαίνει, τίτλο "ΧΑΙΡΕ ΠΟΤΕ" η Κική Δημουλά αγγίζει μια σπάνια κορύφωση της ποιητικής της δημιουργίας...

Το ποιητικό θαύμα της Κικής Δημουλά είναι ακριβώς το ότι το οδυνηρό και βαθύτατο βίωμά της ανάγεται σε συνολική, γεμάτη σοφία ενατένιση της τελικής πράξης της ανθρώπινης ζωής. Θα μπορούσε να χαρακτηρίσει κανείς την ποίηση του τελευταίου βιβλίου της Κικής Δημουλά ως ποίηση των άλλων όψεων που ορίζονται από τις συνιστώσες του χρόνου, του θανάτου, της απουσίας. Η Δημουλά όχι μόνον βλέπει αυτές τις όψεις, τις αθέατες, τόσο όμως παρούσες

στην πεπερασμένη ανθρώπινη καθημερινότητα αλλά δεν διστάζει να τις απογυμνώσει εντελώς από κάθε μύθο και να τις σαρκάσει αυτοσαρκαζόμενη ταυτόχρονα...

Έλενα Χουζούρη

Ποιήτρια, κριτικός λογοτεχνίας

Εφημ. Η ΑΥΓΗ, 29-1-1989

Στις προφυλακές της προχωρημένης σύγχρονης ποίησής μας, η Κική Δημουλά, ποιήτρια εξαιρετική, έχει από χρόνια τώρα αγγίζει τις κορυφογραμμές στα ποιητικά μας υψίπεδα. Το καινούργιο ποιητικό επίτευγμά της: "Χαίρε ποτέ", αποτελεί ουσιαστικά αισθητικό ανάδοσμαπένθους από την απώλεια του συντρόφου της ποιητή 'Αθου Δημουλά...

Στο "Χαίρε ποτέ" και τα 49 ποιήματα, εμπνευσμένα, συγκεντρωτικά και αλληλοσυνεχόμενα το ένα με το άλλο, αποδίδουν μιαν αδιάπτωτη δημιουργική φαντασία προξενώντας εκπλήξεις ουσίας βιωματικής και λεκτικών συνειρμών, που καθλώνουν υπαρκτικά δεδομένα σε αδιάπτωτο οίστρο. Ποίηση φαινομενικά και για τους αγνοούντες "υπερρεαλιστική", που όμως δεν είναι, γιατί συμπορεύεται με την ουσία των πραγμάτων, υπερβαίνοντας την κάθε τυχαιότητα με την αλήθεια ενός ευρηματικού οραματισμού. Όαση ποιητικού επιτεύγματος στη στασιμότητα, πλην μετρημένων εξαιρέσεων, των τελευταίων καιρών...

Το "Χαίρε ποτέ" εκφράζει με επιτυχία τη "μυστική" σημασία των λέξεων, των φράσεων και των συνδυασμών τους και αποδίδονται με δικό της ύφος και ήθος. Την αντιχαιρετούμε κι εμείς, για την αισθητική συγκίνηση που χαρίζει με συμβάντα χωρίς αισθηματολογίες, με ένα "Χαίρε πάντα" Δημουλά, για την άξια πρωτόφαντη ποίησή της.

Γιωργής Κότσιρας

Περιοδικό ΕΥΘΥΝΗ, Νο 210, Ιούνιος 1989

Εφηβεία της λήθης

... Η εφηβεία της λήθης, πράγματι, αποτελεί εποχή εφηβείας, όπου τίποτε δεν έχει ολοκληρωτικά διαμορφωθεί. Το παρελθόν απ' όπου αφορμάται η ποίηση της Κ. Δημουλά εν

ωθείται από το παρόν προς την περιοχή της λήθης, αντιθέτως γίνεται ζωντανό παρόν, η αιτία δημιουργίας του έργου...

Κυρίαρχα θέματα του έργου είναι ο χρόνος και ο θάνατος. Αυτά συνδέονται, όπως προαναφέραμε, με την προσωπική ζωή της ποιήτριας ασφαλώς τα σήματα της αντιστοιχίας πραγματικού και ποιητικού βίου είναι πάρα πολλά και αναγνωρίσιμα από τον αναγνώστη σε κάθε σημείο του έργου.

Με ανανεωμένη έκφραση που πολλές φορές μας παραδειγματίζει στο κείμενο εξαιρετικούς ποιητικούς νεολογισμούς με χρήση ποικιλότροπων μεταφορών και μετωνυμιών, η ποιήτρια δημιουργεί νέα σημαίνοντα που μορφοποιούν τον κόσμο της ονειρικής φαντασίας της και περιγράφουν τα αλληλεμπλεκόμενα θέματα του χρόνου και του θανάτου...

Αυτά που ο αναγνώστης απολαμβάνει, τελικά, από την ανάγνωση του έργου είναι η γνήσια ποιητική δημιουργία ου αναφέρεται στον άνθρωπο και την υπόστασή του, το θαυμάσιο ποιητικό ιδιόλεκτο με ανανεωμένη έκφραση υψηλού λυρισμού, η αριστοτεχνική οικειότητα χαμηλών τόνων και η ποικιλία ρυθμών που σηματοδοτούν, όπως οι λέξεις και οι φράσεις, τη ανθρώπινη δύναμη και αλήθεια που κρύβει η πραγματική ζωή, όταν είναι γνήσια και αυθεντική, καθώς μετουσιώνεται σε τέχνη.

Αλέξανδρος Ν. Ακριτόπουλος

Εφημ. Η ΑΥΓΗ, 6-1-1995

...Η ποίηση της Δημουλά δεν παρακολουθεί και δεν παρατηρεί μια καθορισμένη πραγματικότητα η γλώσσα της αντίθετα είναι μέρος αυτής της πραγματικότητας, είναι μια αναγέννηση του υλικού στοιχείου μέσω της μνήμης στο χώρο της πληρότητας και της ολοκλήρωσής του. Η ύλη για τη Δημουλά δεν είναι κάτι εξωτερικό και ξένο προς την ανθρώπινη ψυχή, αλλά το μίγμα των εμπειριών μας που μέσα μας αποκτά τη διάσταση της πληρότητάς του, η ποίηση τελειώνει και συμπληρώνει την ωραιότητα των μορφών, συμβάλλοντας στην ανάδυση αυτής της αόρατης ποιότητας του λόγου που μόνο η ποίηση συμβάλλει στην πραγμάτωσή της. Η Δημουλά προσδίδει στο υλικό την πληρότητά του μέσω της αισθητικής της γλώσσας, και εδώ ακριβώς βρίσκεται το αποκαλυπτικό στοιχείο της ποίησής της και το ρηξικέλευθο στοιχείο της ποιητικής της...

Βρασίδης Καραλής

Επικ. καθηγητής Παν/μίου Σίδνεϊ

Η εφηβεία της λήθης

...Τα ποιήματα της Δημουλά - που η έκδηλη αφηγηματικότητά τους σχεδόν σου επιβάλλει να τα διαβάσεις φωναχτά, ώστε να γευτείς τη χαρά της συνομιλίας, και να τα εισπράξεις ακέραια από δύο οδούς, την όραση, και την ακοή - απευθύνονται στον κόσμο των αισθημάτων του αναγνώστη, παρότι τα ίδια έχουν δουλευτεί ξανά και ξανά από έναν νου σθεναρό, έναν νου που καιροφυλακτεί για να μην ξεφύγει ανερμήνευτο το βίωμα ή ανεπεξέργαστο το κινούν αίσθημα...

Στην νέα συλλογή της Κικής Δημουλά, την "Εφηβεία της λήθης", με θαυμάσια ποιήματα και σίγουρο βάδισμα, έρχεται να επαληθεύσει την ποιητική της δύναμη και να δεθεί, ήδη δια του τίτλου, με το παρελθόν αφού το ζεύγος μνήμη-λήθη κρατάει τη θέση του κέντρου σε μια ποίηση που "επιμένει να θυμάται" επιμένει να αρδεύεται από μια μνήμη διηνεκώς έφηβη...

Παντελής Μπουκάλας

Ποιητής, κριτικός λογοτεχνίας

Εφημ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 20-12-1994

Ενός λεπτού μαζί, Αθήνα, Ίκαρος, 1998

Σελ. 66 ISBN: 960-7721-37-3

Ενός λεπτού μαζί, της νοσταλγίας. Αλλά και ενός λεπτού σιγή στο ποιητικό φαινόμενο που ακούει στο όνομα: Κική Δημουλά. Οργανώνει και κινητοποιεί τα δυσαρμονικά συναισθήματα και τις εικόνες του εαυτού με μια εννοιακή σύλληψη που τη διαφοροποιεί και την ανάγει σε μέτρο. Διαθέτει τόσες λειτουργίες το γλωσσικό της σύστημα που σε εκπλήσσει...

Νοήματα που ευωδιάζουν και πόνος που ξεχειλίζει. Η απτότητά τους ξεπερνάει τις αντοχές. Κι έπειτα, χάρις στην ποιήτρια, ένα πλήθος γεγονότων γίνονται καταστάσεις οικείες, ενώ λειτουργικά είναι για τον αναγνώστη ανύπαρκτες...

Δήμητρα Παυλάκου

Δημοσιογράφος

Εφημ. Η ΑΥΓΗ, 25-12-1998

ενός λεπτού μαζί

...Ο τίτλος, και πάλι, του βιβλίου υποδεικνύει τον άξονα και την ηθική του ιστορούμενου κόσμου: "το μαζί" το "συν", η ευφορία, ο πολλαπλασιασμός, ο εορτασμός της ψυχής, είναι ληξιπρόθεσμος, οριακός, ενός λεπτού επικράτεια, ενός λεπτού σύμπαν - αλλά σύμπαν. Γιατί πάνω ακριβώς στο σύνορο του (ζωτικού) ενός λεπτού, αν όχι ήδη από μέσα, καιροφυλακτεί το τέλος, η διάλυση, η ματαιότητα, ο θάνατος. Ο χρόνος - θεμελιώδης γνώση του ανθρώπου αυτή - είναι πάντα με το μέρος του: η: "Δεν είναι λέξη ο καιρός. Είναι / ο κακοήθης όγκος της στιγμής"...

Παντελής Μπουκάλας

Ποιητής, κριτικός λογοτεχνίας

Εφημ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 10-11-1998

Ήχος απομακρύνσεων, Αθήνα, Έκαρος,

2001 Σελ. 84. ISBN: 960-772-166-7

Κλείνοντας τη συλλογή Ήχος απομακρύνσεων, της Κικής Δημουλά, θα ήταν μάλλον αφύσικο να μην παραξενευτώ, αναλογιζόμενος ότι δεν είχα συναντήσει, σ' αυτήν, τη λέξη φωτογραφία παρά μόνο δύο φορές και μάλιστα όχι φορτισμένη όπως και όσο άλλοτε. Μιλώ γι' αυτό το τόσο γνώριμο, στην ποίησή της, στοιχείο, με το τόσο πολυσήμαντο και ποιητικά δραστηκότατο φορτίο, που το πληροφοριακό, αλλά και το συναισθηματικό του εκτόπισμα επέδρασε καταλυτικά στη δημιουργία ευφρόσυνων αισθητικών καταστάσεων. Αυτό το σταθερό άνοιγμα προς το παρελθόν, στο αμετακίνητο πλαίσιο του οποίου περικλείονταν πρόσωπα μόνα ή συμπλέγματα προσώπων, μ' επάνω τους χαραγμένες τις διαθέσεις της στιγμής, σε στάσεις λησμονημένες ή ζηλότυπα φυλαγμένες στη μνήμη, τοπία και τόποι, όλα άρρηκτα δεμένα με μια ζωή που δεν χάθηκε, αλλά συρρικνώθηκε εντός της...

Η Κική Δημουλά διατηρεί ακόμα το γοητευτικά ιδιότυπο παγανισμό της, ο οποίος της επιτρέπει να συνομιλεί απ' ευθείας άλλοτε με το επέκεινα και άλλοτε με τον Χριστό και, το κυριότερο, εξακολουθεί να ταπεινώνεται και να ανυψώνεται όπως της το επιτάσσει ο

"αιφνίδιος" η α "αποχρών" λόγος, αναπτύσσοντας μια δική της μεταφυσική, χωρίς προφανή στοιχεία μυστικότητας και ερήμην του ουρανού.

Κώστας Γ. Παπαγεωργίου

Ποιητής, πεζογράφος, κριτικός λογοτεχνίας

Εφημ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 29-6-2001

"Όσο ικανότερος είναι ο καλλιτέχνης", έλεγε ο Τ.Σ. Ελιοτ, "τόσο πιο απόλυτα θα διαχωρίζονται μέσα του ο άνθρωπος που πάσχει και η διάνοια που δημιουργεί, τόσο τελειότερα η διάνοιά του θα αφομοιώσει και θα μεταστοιχειώσει το υλικό της, δηλαδή τα πάθη". Από τη μεταπολεμική μας ποίηση δεν γνωρίζω άλλη γραφή εκτός από αυτήν της Κικής Δημουλά που να παρουσιάζει τόσο ανάγλυφα αυτόν τον εσωτερικό διαχωρισμό...

Νίκος Δαββέτας

Ποιητής

Εφημ. ΤΟ ΒΗΜΑ, 15-11-1998

Από τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια

Σαπφώ

Η ελληνίδα λυρική ποιήτρια **Σαπφώ** (αιολική διάλεκτος **Ψάπφα**) (~ 630 - 570 π.Χ.), έζησε στη Λέσβο και για τη ζωή της είναι ελάχιστα πράγματα γνωστά. Ήταν σύγχρονη του Αλκαίου και του Πιπτακού. Πατέρας της αναφέρεται ο Σκαμανδρόνυμος και μητέρα της η Κλείς. Πιθανότατα παντρεύτηκε έναν πλούσιο από την Άνδρο, τον Κερκύλα, με τον οποίο απέκτησε μια κόρη. Λόγω πολιτικών αναταραχών στη Λέσβο που οδήγησαν την αριστοκρατία του νησιού σε εξορία από την πρωτεύουσα Μυτιλήνη, η Σαπφώ κατέφυγε προσωρινά στη Σικελία. Αργότερα, αφού γύρισε στη Μυτιλήνη, συγκέντρωσε γύρω της νεαρές όμορφες φίλες από την αριστοκρατία του νησιού και των μικρασιατικών πόλεων, για να τους διδάξει τις τέχνες της μουσικής και της ποίησης, στην υπηρεσία της Αφροδίτης και των Μουσών. Ένας μεταγενέστερος θρύλος λέει ότι η Σαπφώ, λόγω του ανεκπλήρωτου έρωτά της για τον όμορφο νέο Φάωνα, που την απέρριψε και την εγκατέλειψε, έπεσε από τα βράχια της Λευκάδας στη θάλασσα. Δεν είναι όμως γνωστό, αν υπήρξε καν πρόσωπο με αυτό το όνομα ή πρόκειται για θρύλο.

Μαρμάρινη προτομή της Σαπφούς της ελληνιστικής περιόδου (Αρχαιολογικό Μουσείο Κωνσταντινούπολης)

Η Σαπφώ θεωρείται με την ποίησή της, που ήταν γραμμένη στην αιολική διάλεκτο, ως η σημαντικότερη λυρική ποιήτρια της αρχαιότητας. Ο Πλάτων την ονομάζει δέκατη μούσα, ο Ανακρέων «ηδυμελή», ο Λουκιανός «μελιχρόν αύχημα Λεσβίων». Η ποίησή της δονείται από αυθορμητισμό και έντονα αισθήματα. Αρκετοί από τους στίχους της μαρτυρούν έντονο ερωτισμό και λυρισμό. Από τα ποιήματά της, που συνέλεξαν οι Αλεξανδρινοί και δημοσίευσαν σε βιβλία, τα πιο διάσημα ήταν οι *Ύμνοι* και τα *Επιθαλάμια* (τραγουδία του γάμου). Ίσως κανένας άλλος λογοτέχνης δεν μπορεί να συγκριθεί με τη Σαπφώ στην ομορφιά της σκέψης, στον μελωδικό της στίχο και στην ένταση των αισθημάτων της.

Καθώς τον έβδομο αιώνα τα ποιήματα της Σαπφούς εξακολουθούσαν ακόμη να διαβάζονται στην Αίγυπτο και αργότερα στην εποχή των Κομνηνών η Πατριαρχική Σχολή περιελάμβανε στην ύλη της ποιητές όπως η Σαπφώ και ο Πίνδαρος, μάλλον δεν υπήρξε κάποια επίσημη επιβολή λογοκρισίας από την Χριστιανική Εκκλησία. Είναι όμως πιθανό, πολλά από τα έργα της να χάθηκαν λόγω της μη αντιγραφής τους, εξαιτίας της χαμηλής ζήτησης που ίσως είχαν μετά την επικράτηση του Χριστιανισμού και στα πλαίσια μιας πιο αυστηρής άποψης για την ηθική.

Εκτός από μικρά αποσπάσματα, έχουν διασωθεί ολόκληρα μόνο ένας Ύμνος στην Αφροδίτη, μία Ωδή σε μία ωραία κοπέλα και ένα αναφερόμενο στη νιότη, που ανακαλύφθηκε από αποκατάσταση παπύρου και εκδόθηκε το 2005.

Από τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια

Η **Ζωρζ Σαρή** είναι ελληνίδα συγγραφέας κυρίως παιδικής και νεανικής λογοτεχνίας.

Βιογραφικό

Γεννήθηκε το 1925 στη Αθήνα από Μικρασιάτη πατέρα και Γαλλίδα μητέρα. Άρχισε από πολύ μικρή να ασχολείται με το θέατρο, με δάσκαλο το Βασίλη Ρώτα. Μεγαλύτερη, στα χρόνια της Κατοχής, φοίτησε στη Δραματική Σχολή του Ροντήρη, παίρνοντας μέρος και στην Αντίσταση, ενώ αργότερα συνέχισε τις σπουδές της στο Παρίσι, στη σχολή του Σαρλ Νιτλέν. Το 1962 επέστρεψε στην Ελλάδα και άρχισε να εμφανίζεται στο θέατρο και τον κινηματογράφο μέχρι το 1967, ώσπου, με την κήρυξη της χούντας έμεινε άνεργη και στράφηκε στο γράψιμο.

Πρωτοεμφανίστηκε σαν συγγραφέας το 1969 με το *Θησαυρό της Βαγίας*, που έγινε μεγάλη επιτυχία και αργότερα μεταφέρθηκε και στην τηλεόραση. Συνέχισε γράφοντας πολλά βιβλία κυρίως για μικρά παιδιά και νέους, όπως επίσης και θεατρικά έργα. Η θεματολογία της αρκετές φορές περιστρέφεται γύρω από σημαντικές στιγμές της νεότερης ελληνικής ιστορίας, όπως το δίπτυχο *Όταν ο Ήλιος...* και *Οι Νικητές*, που αναφέρονται στην Κατοχή και τον Εμφύλιο, ή το μυθιστόρημα *Τα γενέθλια*, που εκτυλίσσεται κατά τη διάρκεια της Χούντας. Μαζί με την Άλκη Ζέη καθιέρωσε ένα νέο στυλ στο νεανικό μυθιστόρημα, τόσο από την άποψη του ζωντανού, αυτοβιογραφικού ύφους όσο και της εισαγωγής του πολιτικού, κοινωνικού και ιστορικού στοιχείου στο είδος. Το 1994 βραβεύτηκε με το Βραβείο Παιδικού Λογοτεχνικού Βιβλίου για το μυθιστόρημα *Νινέτ*. Το 1995 και το 1999 βραβεύτηκε από τον Κύκλο Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου. Το 1988 προτάθηκε για το βραβείο Χανς Κρίστιαν Άντερσεν για το μυθιστόρημα *Τα Χέγια*. Ως ηθοποιός έχει βραβευτεί το 1960 με το βραβείο Β' Γυναικείου ρόλου του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης.

Βιβλιογραφία

Μυθιστορήματα

- *Ο Θησαυρός της Βαγίας* (1969)
- *Το Ψέμα* (1970)
- *Όταν ο Ήλιος...* (1971)
- *Κόκκινη κλωστή δεμένη...* (1974)
- *Τα γενέθλια* (1977)
- *Τα στενά παπούτσια* (1979)
- *Οι νικητές* (1983)
- *Τα Χέγια* (1987)
- *Το παραράδιασμα* (1989)
- *Κρίμα κι άδικο* (1990)
- *Νινέτ* (1993)
- *Ζουμ* (1994)
- *Ε.Π.* (1995)
- *Μια αγάπη για δύο* (με την Αργυρώ Κοκορέλη, 1996)
- *Ο Χορός της ζωής* (1998)
- *Σοφία* (2000)
- *Κλειστά Χαρτιά* (με την Μελίνα Καρακώτις, 2001)

Παιδικά

- *Το γαϊτανάκι* (1973)
- *Ο Φρίκος ο Κοντορεβυθούλης μου* (1980)
- *Η σοφή μας η δασκάλα* (1982)
- *Η κυρία Κλοκλό* (οκτώ βιβλία) (1986-1987)
- *Ο Τοτός και η Τοτίνα* (οκτώ βιβλία, 1988 - 1990)
- *Ο Αρλεκίνος* (1993)
- *Η Πολυλογού* (1993)

Νουβέλλα

- *Η αντιπαροχή*(1989)

Θεατρικά

- *Το τρακ* (1988)

Φιλμογραφία

- *Έγκλημα στα παρασκήνια* (1960)
- *Φεύγω με πίκρα στα ξένα* (1964)
- *Happy Day* (1976)